

Ampigáaman-εεε Nelmuoyamma

Seεε daayo huoya-maama-i Yesu-Kirsa yaa caraaya Nsāa-i baa-ma aa ce u nyegēη-ma hã Diilon-đūη-baamba-i ba da ba suo-ma.

Huongu fanḡu-na, *Orome ba *jāmatigi taa u ce Diilon-đūη-baamba-i kpāncōlgūo wuo ba cie nie yan ufanjo-i aa ce Yesu-Kirsa yaa ba Yuntienjo-i ta ba jaal-o. Seεε daayo dii sirēiηa Diilon-đūη-baamba-na Diilon-hūmelle wuosaanḡu-na. Uu dii ηaa gbānalāanḡu, bīmbaamba-i baa nelbiliemba-i baa *dōrpōpuorbiemba-i ba ce wεima-i baa banna. U gbuyaa baa āntigāama: Bīmbīpiēlni dii, dadāa-niini dii, jūηo dii, *Tūmbilonjo dii baa u dōrηo, saasorcienjo dii; ba haa u yerre-i *Babilōni-i. Babilōni-i nelle nan yerre-i dumaanjo-na, ηga di maacemma saa naa fa ku'i cie seεε daayo-na ba haa di yerre-i saasorcienjo-na. Bīmbīpiēlni pigāan fafaanḡu, dadāa-niini pigāan yaahuolo. Jūηo pigāan *Sitāni-i. Tūmbilonjo-i baa u dōrηo-i, Yesu yaa baa Diilon-đūη-baamba-i. Bīmbīnni bōi dii, nii dii niehā-niehāi. Niehāi pigāan Diilonjo beyufienja yaa-i.

Seεε domma-na, Yesuη caraaya Nsāa-i a wan maman baa-yo *Asi Diilon-đūη-baamba maama-na, ma yaa dii (sap. 1-3). Asi fanjo yaa, ban bīη-yon Turki-i nyunḡo-i-na.

Ku huonḡu-na, *Diilon-Yallen kaa baa-yo dōrō-i-na u ka da maman, u waan ma yaa-i (sap. 4-22). Wuō yiinḡu dii baa yiinḡu, Diilonjo ka kor baman

haa ba nanɣa yuɔ hiere aa nyaar-yuɔ, aa kɔsuɔŋ Sitãni-i baa u huɔŋ-baamba-i hiere. U ka hiel hiɛfɛlemma baa dɔrfɛleŋo a t̃ɛna baa u baamba-i.

Domma

¹ Nelma maŋ naa fuo aa Diilonɔ hã Yesu-Kirsa-i baa-ma u duɔ puure-mɛi pigãaŋ u cãarãamba-i, ma yaa dii sɛbɛ daayo-na. Nelma famma ka donɔ ta ma ce yibienɔ daaya-na. Yesu-Kirsa puɔraa u *dɔrpɔpuɔrbilonɔ-i baa nelma famma-i u ka t̃nu u cãarãŋo-i Nsãa-i baa-ma.

² Nsãa uŋ daa mamaŋ, Yesu-Kirsaŋ puɔraa ba ji t̃nu-yuɔ baa Diilonɔ-nelma maŋ, u waanɔ ma yaa-i sɛbɛ daayo-na.

³ Nelma famma cemmanɔ-huɔŋgu hii t̃i, a ce du-maanɔ-na, umaŋ duɔ kalaŋ sɛbɛ daayo-i, kutienɔ yuŋgu dɔlaa. Bamaŋ da ba bi nu u huɔya-maama-i aa bel-ma nammu hãi, kutaamba yunni bi dɔlaa.

Nsãa jaaluŋgu-i

⁴ Muɔ Nsãa, muɔmɛi nyɛgãaŋ sɛbɛ daayo-i da mi hã Diilonɔ-d̃nni niehãi maŋ dii *Asi-i-na. Diilonɔ maŋ dii, u yaa waa, u yaa ka waa; fuɔ baa yalɛiŋa niehãi* maŋ u caaŋgu-na ba kãyã-nei aa f̃ɛ na hɔmmu-i.

⁵ Yesu-Kirsa fuɔ maŋ sa ciɛŋ huhurma baa Diilonɔ-nelma-i, u bi kãyã-nei aa f̃ɛ na hɔmmu-i. U yaa siire ig̃ɛna kuomba hɔlma-na, aa u yaa yuntaamba-i hiere hiɛma-na ba yuntienɔ-i.

I maama dɔlnu *Kirsa-i. U siyaa ce u fɛrɛ tãmmaŋ-kũŋgu a hũu-ye i ãmbabalma nyisɛnni-na.

* 1:4 Yalɛiŋ daaya pigãaŋ *Diilonɔ-Yalle yaa-i.

6 U ciε-ye u nelle taan̄ miε aa tiraa ce-ye jigāntaan̄ miε i diε tiε cāa u To-i Diilon̄o-i. Bəbəima-i baa fəŋgōtesinni gbīε baa u yaa-i hən̄ni-na hiere. Ma ciε!

7 Niεŋ u yaa juəŋ daayo duherru-na.†

Nuəmba-i hiere ba yufelle ka haa-yuə.

Halle baman̄ fūə-yo baa puəluŋgu-i ba ka da-yo.‡

Nuəmba-i nilēiŋa-na hiere ba ka haa ba nammu-i
ba yunn̄iŋ ta ba kaal u maama-na.

Ninsoŋo! Ma ka ce.

8 Itien̄o-i Diilon̄o-i Weimantien̄o man̄ dii, u yaa waa, u yaa ka waa; u ciεra wuə: «Muəmei yaanga-i, muəmei huon̄gu-i.»

Yesu pigāan̄ Nsāa-i baa u fεε

9 Muə Nsāa, muəmei dii baa-na Yesu-Kirsa horre-na. Mulēduəma yaa haan̄-yiε, Diilon̄-nellen̄-baan̄ miεmei hiere, aa i nyaarāa Yesu-i-na nyaarduəma yaa hiere. Ba bilaa-mi kā baa-mi Patiməsi, dii dāmman̄-nuoraan̄gu holle-na, wuə mi ciε niε ta mi wan̄ Diilon̄-nelma-i baa nuəmba-i mi pigāan̄-ba Yesu-Kirsan̄ juə baa ninsoŋo man̄.

10 Ban̄ naana yiingu man̄ ta ba jaal Itien̄o-i kuŋ juə hi, *Diilon̄-Yal diε sire-miε. Miε mi ne da molo piiye mi huon̄-yan̄ga-na da gbagaga ŋaa ba bu yerre.

11 Kutien̄o taa u piiye wuə: «Niŋ dan̄ maman̄, nyegēŋ-ma sebe nuə ŋ saan̄-ma ŋ hā nilēiŋa niehāi waan̄ daaya Diilon̄-dūŋ-baamba-i: Efəsi, Simine, Pergamu, Tiyatire, Sardesi, Filadelfi a naara La-wodise.»

† 1:7 Niεŋ Daniel seβε-i-na (Daniel) 7.13 baa Marke seβε-i-na 14.62.

‡ 1:7 Sakari (Zacharie) 12.10, Nsāa 19.37

12 Mi mielāa ku yaa da mi ne uman̄ piiyen̄ baa-mi, a da sēnε-fitimbaa niehāi.

13 Fitimbaa daaba hōlma-na, moloŋo nan̄o waa yiera ŋaa Molon̄-Bien̄o, uu naa dii jon̄gorbuo aa pēyē-yuo u pāmpin̄anga-na baa sēnε-kpāŋkpaan̄gu.

14 U yun̄gu naa gbuu pu da cagaa aa u yufien̄a ta a caa ŋaa dāamu.

15 U gbeini taa ni caa ŋaa da ba kul kōvēllun̄-bīŋkūŋgu-i aa hu-ku kun̄ caa dumaa, aa u yalle waa ŋaa hūnjulamman̄ dun̄ dumaa.

16 Mōeŋa niehāi waa u nadien̄ga-na aa jigāpōruoŋgu nan̄gu waa u nun̄gu-na, ku waa yammu hāi aa ku maama saa naa fa baa dōdōlma-i. U yaan̄ga taa ka carra ŋaa bāan̄ da ku hi yuhuōŋga-i kun̄ carran̄ dumaa.

17 Min̄ daa-yo, mi pāŋ cii nanyir u caan̄gu-na. U haa u nadien̄ga-i mie aa cira: «Baa yan̄ ŋ holle tie. Muōmei dielūo-i, muōmei tuogbuole-i,

18 muōmei Cicēlmantien̄o-i. Mii naa ku, ŋga fiεfiε-i-na mi siire waa cicēlma, mi ka tiε gbula. Kuliin̄gu-i baa kuon̄-nelle-i hiere nii dii mei nan̄-na.

19 Terien̄gu fan̄gu-na, nyegēŋ nin̄ daa maman̄: Maman̄ ciεŋ fiεfiε-i-na baa maman̄ ka jo hiere, nyegēŋ-ma.

20 Aa nin̄ daa mōeŋa niehāi man̄ mi nadien̄ga-na daaya-i, baa sēnε-fitimbaa niehāi-baan̄ daaba-i, yan̄ mi wan̄ ni yun̄gu-i pigāan̄-ni: Mōeŋa niehāi-waan̄ daaya yaa *dōrpōpuōrbiemba man̄ niεyan̄ Diilon̄-dūŋ-baamba man̄ nilēiŋa niehāi-waan̄ daaya-na[§], aa fitimbaa niehāi-baan̄ daaba yaa Diilon̄-dūŋ-baamba man̄ nilēiŋa niehāi-waan̄

§ 1:20 Nilēiŋa fan̄a yaa verse 11-na.

daaya-na.»

2

Yalle man kaa Efesi Diilon-dün-baamba wulaa

¹ «Nyegēn sebe η wan baa *dɔrpɔpuɔrbilonɔ man nieyan Efesi Diilon-dün-baamba-i wuo: ‹Mɔɛnɔ niehain yen uman nadien-na-i, aa u tuɔ wuɔra sɛnɛ-fitimbaa niehai-baamba hɔlma-na, u nuŋ-ãndaanɟu yaa daaku:

² Mi suɔ na maacemma-i baa na muliɛma-i baa na pãama-i hiere. Mi suyaa miɛ na sa gbãa ko na hɔmmu-i baa nelbabalaamba-i. Baman karaan coima-i wuo mei *pɔpuɔrbiemba, na firiiye-bei.

³ Na hinu pãama, na mulãan mei maama-na aa na kũɔma saa ji sen yinduɔŋgu.

⁴ Nga nelma diei dii ma sa dɔlnu-miɛ baa-na: Mi maaman taa ma dɔlnu-nei dumaa diɛlũɔ-i-na, ma sa tiraa dɔlnu-nei dumaa fiɛfiɛ-i-na.

⁵ Jɔgaan na ne kuŋ ŋa naa waa dumaa yiinaa-i-na baa fiɛfiɛ-i, ku saa piɛ ku-naa! Yaan aa na ta na ce nan taa na ce dumaa diɛlũɔ-i-na. Da na yagar, mi ka jo ji bie na fitinuɔ-i halan-yo u terienɟu-na.

⁶ Kuman dɔlaan-min baa-na ku yaa daaku: Nikola-baamba maacemman balannun muɔŋo-i dumaa, ma bi balannu namaanɔ-i dumei.›

⁷ «*Diilon-Yallen wan maman baa Diilon-dün-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Uman duɔ u ka nu, u nu! Da ku saa yar uman, cicɛlman-tibiŋgu man dii Diilon-suonɟu-na*, mi ka hã kutienɔ-i kufanɟu biena yaa u wuo.»

* **2:7 Cicɛlman-tibiŋgu:** Niɛn ku kũŋgu-i Miwaanɔ jɛnamman-sebe-i-na 2.8-9 baa Ampigáaman-sebe-i-na 22.2.

Yalle maŋ kaa Simine Diilon-dūŋ-baamba wulaa

⁸ «Nyegēŋ seβε η waŋ baa *dɔrpɔpuɔrbilonɔ maŋ niɛyaŋ Simine Diilon-dūŋ-baamba-i wuo: <Umaŋ dīelūɔ-i baa tuogbule-i, umaŋ naa ku aa sire, u ciɛra:

⁹ Mi suɔ na muliɛma-i baa na nawalsinni-i. Nga coima saa fa, nawalaan namaa sī, waan namaa. Baŋ biɛnaŋ na yirɛiŋa-i biɛnamma maŋ, mi suyaa-ku. Bamaŋ ciɛŋ kufaŋgu-i ba ciɛra bafamba *Yuifubaa, a ne da Yuifukirɛiŋa sī; ba hieroŋo-i hiere Sitānitaamba!

¹⁰ Baŋ ka haa muliɛma maŋ nei, baa na yaŋ ma tie na huleiŋa-i. Na saa da, *Sitāni ka ce ba dii banamba na hɔlma-na kaso a sagalla-nei ne. Ba ka ce-na sūlma-i yinni cinciɛluo. Da ba fiɛ'a ba ka konna, baa na ciina Diilonɔ hūmelle-i. Mafaŋ da ma ce, mi ka pã-na baa cicɛlma maŋ sa tiɛŋ dede.»

¹¹ «*Diilon-Yalleŋ waŋ mamaŋ baa Diilon-dūŋ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Umaŋ duɔ u ka nu, u nu! Da ku saa yar umaŋ, hāalīŋ-kuliŋgu yufelle-yuo.»

Yalle maŋ kaa Pergamu Diilon-dūŋ-baamba wulaa

¹² «Nyegēŋ seβε η waŋ baa *dɔrpɔpuɔrbilonɔ maŋ niɛyaŋ Pergamu Diilon-dūŋ-baamba-i wuo: Jigāpɔruoŋgu yeŋ baa umaŋ, u piie baa-na. U jigāŋga dii baa yammu hāi aa ku maama saa fa baa dɔdɔlma-i. U ciɛra wuo:

¹³ <Mi suɔ na nelle-i. Mi suyaa miɛ *Sitāni yaa di tieno-i. Nga na bilaa mi maama-i kpelle cor, a ce halle baŋ fiɛ ko Antipasi-i yibienɔ maŋ nuɔ-i na Sitāni-nelle-na, na saa ciina-miɛ. Antipasi saa tuɔ kar u huɔyasaŋga baa Diilon-nelma-i.

14 Nga nelma diei dii ma sa dɔlnu-miɛ baa-na: Na hɔlma-na, nuɔmba namba cuu Balamu āndaangu huon-nu. A ne da u yaa pigāan Balaki-i u taal *Isirahel-baamba-i dii-ba cufiɛn-kūoma wuoma-na baa biŋwosinni cemma-na.†

15 A naara kufangu-i, nuɔmba namba bi cuu Nikola-baamba huon-nu na hɔlma-na.

16 Terienḡu fanḡu-na, da na saa bir na ciluɔ-i, ku siɛ vaaya, mi ka kã kutaamba huon-nu baa jigāpɔruḡu maŋ mi nuḡu-na.»

17 «*Diilonḡ-Yalleḡ waŋ mamaŋ baa Diilonḡ-dūḡ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Umanḡ duɔ u ka nu, u nu! Da ku saa yar umanḡ, mi ka hã-yo *mani maŋ fuyaa u tuɔ wuo aa bi hã-yo tãmpɛpilande. Yefɛlɛlle nyɛgāan tãmpɛlle fande-na. Da ma hel fuɔ-i-na, molo sa suɔ yerre maŋ nyɛgāan-die.»

Yalle maŋ kaa Tiyatire Diilonḡ-dūḡ-baamba wulaa

18 «Nyɛgɛḡ sebe ḡ waŋ baa *dɔrpɔpuɔrbilonḡ maŋ niɛyan Tiyatire Diilonḡ-dūḡ-baamba-i wuo: <Diilonḡ-Bieḡo-i, amanḡ u yufieḡa caa ḡaa dāamu aa u gbeini ta ni caa ḡaa kɔvɛllu, u ciɛra wuo:

19 Mi suɔ na maacemma-i, aa suɔ na nelnyulmu-i, aa suɔ wuo na haa na nanḡa miɛ, aa tiraa suɔ na pāama-i. Mi daa nanḡ kãyāḡ banamba-i dumaa. Mi suyaa miɛ na vaa na fɛrɛ fiɛfiɛ-i a yan diɛlūɔ-i-na.

20 Nga nelma diei dii ma sa dɔlnu-miɛ baa-na: Na tiera ciɛḡ daayo nuonḡu-i na cor. Mi gbɛ Sesabel yaa-i. Mi daa-yo sɔ wuo Diilonḡ'o'i puɔraa-yo. U kar

† 2:14 **Balamu-i baa Balaki-i:** Niɛḡ ba kūḡu-i Kammaḡ-sebe-i-na (Nombres) 25.1-2; 31.16.

coima. U tāal mi cāarāamba-i u dii-ba bīŋwosīnni cemma-na baa cuffieŋ-kūōma wuoma-na.

²¹ Mi hāa-yo huōŋgu wuō sī u ka nanna, ŋa u sa taara u nanna u bīŋwosīnni-i.

²² Mi ka ce u galla yaahuol-gallamma. Bamaŋ cieŋ bīŋwosīnni-i baa-yo hiere, mi ka bi haa yaahuolo bei, mi saa yagar-ma da ba hiel ba gboluonŋu cieŋ daayo bīŋwosīnni-na.

²³ Mi ka ko u huon-baamba-i ku yaa Diilonŋ-dūŋ-baamba-i nilieŋa-na hiere ba ka suō wuō muōmei suyaŋ nelbiliemba kusūnni-i baa ba hōmmu-i. Mi ka pā-na hiere a saa baa naŋ cie kumaŋ na da-na-diei-na hiere.‡

²⁴ «Aa yaŋ namaa namaŋ saa cu cieŋ daayo huon-nu Tiyatire-i-na, baŋ bīŋ kumaŋ wuō «Sitāni-kusūŋgu» na saa taara na suō-ku, a ce dumaanŋo-na mi sie yuu-na baa weima.

²⁵ Ŋa ma diei dii: Naŋ nuō mi nuŋgu-i dumaa aa hūu-ku, bilaŋ-kunŋ kpelle dumēi fuō mi jomma.

²⁶ «Da ku saa yar bamaŋ, bamaŋ da ba gbāa ce mi huōŋga-i ji hi mi jommaŋ-yiŋgu-i, mi ka haa kutaamba-i nilieŋa yuŋ-nu.

²⁷ Ba ka ta ba ce ba fōŋgōtesīnni-i baa kəllunŋ-bōeŋa; umaŋ duō ce ba muonu-yuō ŋaa ba muyaanu bituonŋu.Š

²⁸ «Fōŋgūō faŋo-i muōmi daa-yo mi To yaa wulaa-i; mi ka hā kutaamba-i baa-yo. Mi ka bi hā-ba cuoməele.»

²⁹ «*Diilonŋ-Yalleŋ waŋ mamaŋ baa Diilonŋ-dūŋ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Umaŋ duō u ka

‡ **2:23** Nieŋ Gbeliemaŋ-nalāanŋu-na (Psaume) 62.13 baa Seremi sebe-i-na (Jérémie) 17.10. Š **2:27** Gbeliemaŋ-nalāanŋu 2.8-9.

nu, u nu!»

3

Yalle man kaa Sardesi Diilon-dün-baamba wulaa

¹ «Nyegēŋ sebe ŋ waŋ baa *dɔrpɔpuɔrbilonɔ man niɛyaŋ Sardesi Diilon-dün-baamba-i wuɔ: <Diilon-Yaleiŋa niehâi* yen baa umaŋ, baa mɔeŋa niehâi-i; u ciɛra wuɔ: Mi suɔ na maacemma-i. Nuɔmba daa nie sî naa dii cicēlma, a ne da na kuu.

² Bige-i ciɛ mi waŋ-ma dumaŋo-na? Mi nie da na wɛima sa hel Diilon-yufellen. Terienɣu fanɣu-na, siiren! Aa kuufafaŋgu man tiyâa cellɛ-kūŋgu-i na wulaa, na ne-ku dei ku baa ji kusirre gbuo!

³ Nan nuɔ Diilon-nelma-i dumaa aa hūu-ma, yaan ma maama ta ma tɛnu-nei na wuɔ ma hūmelle-i dei aa na nanna na cilɔbabalaŋo-i. Da na saa sire yiɛra na gbeiniŋ, mi ka jo ji tugol-na ŋaa cuoyuo muɔ. Aa ma maaraa-na na suɔ min ka jo huɔŋgu man nuɔ-i.†

⁴ Nga banamba dii na hɔlma-na Sardesi-i-na, ba saa guɔla ba fɛɛɛ. Kufanɣu taamba yaa gbâa piɛ-mi. Ba ka dii jonɣorpiɛlmba i tie wuɔra.

⁵ « <Terienɣu fanɣu-na, da ku saa yar umaŋ, kutienɔ ka bi dii jonɣorpilaŋo bafamba temma-i,

* **3:1 Diilon-Yaleiŋa niehâi:** Da ba cira Diilon-Yaleiŋa niehâi, ku saa ce ŋaa Yaleiŋa niehâi dii baa Diilonɔ-i, ŋga ba taara ba pigâan wuɔ u *Yalle dii terni-na hiere aa di suɔ wɛima-i hiere. † **3:3** Nieŋ Matie sebe-i-na 24.43-44; Like sebe-i-na 12.39-40; Tes. dɛ. 5.2; Pier haa. 3.10.

aa mi sa ji hur u yerre-i gbula cicēlman-ṣebe-i-na‡. Mi ka bi siε-ma mi To yaanḡa-na baa u dɔrpɔpuɔrbiemba bi yaanḡa-na wuɔ kutienɔ-i mei wuonɔ.‡

⁶ «*Diilon-ḡallen wanḡ mamanḡ baa Diilon-dūḡ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Umanḡ duɔ u ka nu, u nu!»

Yalle manḡ kaa Filadēlfi Diilon-dūḡ-baamba wulaa

⁷ «Nyεḡēḡ ṣebe ḡ wanḡ baa *dɔrpɔpuɔrbilonɔ manḡ niεyanḡ Filadēlfi Diilon-dūḡ-baamba-i wuɔ: <Diilon-nolḡo manḡ cālmuɔ sī yuɔ, Ninsontienɔ-i, *Davidi dielenḡ yenḡ baa umanḡ, umanḡ duɔ hīl dūḡgu-i molo siε gbāa bīḡ-ku, aa duɔ bīḡ-ku molo siε gbāa hīl-ku, u ciera wuɔ:

⁸ Mi suɔ na maacemma-i. Mi suyaa miε fōḡḡu si dii-nei, ḡga na nuɔ mi nuḡgu-i aa na saa cīina-miε. Terienḡu fanḡu-na, mi puurii dumelle hā-na, molo siε gbāa suu dumelle fande-i.

⁹ Niεḡ, Sitānitaamba manḡ karaanḡ coima-i wuɔ bafamba *Yuifubaa, miḡ ka ce kumanḡ bei ku yaa daaku: Mi ka guor-ba ba ta ba dūuna ba jaal-na. Ba ka suɔ ku yaa nuɔ-i wuɔ na maama dɔlnu-miε.*

¹⁰ Nanḡ nuɔ mi nuḡgu-i aa vaa na fεε, yaahuolo manḡ ka jo ji sagalla nuɔmba-i hiere miwaanḡo-na, muɔ mi ka bi kāyā namaanḡo-i yaahuolo daayo-na.

¹¹ Mi jomma saa maa; a ce dumaanḡo-na nanḡ hii fuonḡu manḡ, gbāanḡ molo baa ji bir baa u huonḡu a ce unaa hūu u maacemma sullu-i.

‡ **3:5 Cicēlman-ṣebe:** Diilon-dūḡ-baamba yireinḡanḡ nyεḡāanḡ ṣebe manḡ nuɔ-i ba gbē u yaa-i. Ba yaa daa cicēlma manḡ sa tīenḡ dede-i. Niεḡ Filip. 4.3. § **3:5** Niεḡ Matie ṣebe-i-na 10.32 baa Like ṣebe-i-na 12.8. * **3:9** Niεḡ Isayi ṣebe-i-na (Ésaie) 49.23; 60.14.

12 « Da ku saa yar uman, mi ka ce-yo tibibuɔ Diilonɔ dubuɔ-i-na, u waa kusuɔŋ-nu'i kudɛi. Mi ka nyegɛŋ Diilonɔ yerre-i baa mi yefɛlɛlle-i yuɔ. Aa bi nyegɛŋ Diilonɔ nelle yerre-i yuɔ.† Diilonɔ nelle yaa Yerusalemufɛlɛŋo maŋ uŋ saan-yo u hel dɔrɔ-i-na tuɔ hiire u jo.»

13 «*Diilonɔ-Yallen waŋ mamaŋ baa Diilonɔ-dūŋ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Uman duɔ u ka nu, u nu!»

Yalle maŋ kaa Lawodise Diilonɔ-dūŋ-baamba wu-laa

14 «Nyegɛŋ sebe ŋ waŋ baa *dɔrɔpɔurbilonɔ maŋ niɛyan Lawodise Diilonɔ-dūŋ-baamba-i wuɔ: «Baŋ biŋ uman «Ninsonɔ-i», uman sa ciɛŋ huhurma baa Diilonɔ-nelma-i, Diilonɔ uŋ ciɛ uman hiel bimbɪnni-i hiere, u ciɛra wuɔ:

15 Mi suɔ na maacemma-i. Na saa huol, na saa bi fɛ. Naa naa gbɛ na par ma diei!

16 Naŋ yɛŋ hɔlma-na, na saa huol, na saa bi fɛ, mi ka ture-nei taalun temma.

17 Da na ce na ta na piiye wuɔ namaa waan namaa, wuɔ bimbɪnni-i hiere nii dii baa namaa. A ne da na saa suɔ wuɔ namei sūntaan namaanɔ-i, namei kuɔŋ hujarre, namei nawalaan namaanɔ-i, namei yirii, namei tãmporni.

18 Teriɛngu fanɔgu-na, mi ka dii nelma na tūnni-na: Da na ta na taara na ce waan namaa kelkel, juɔŋ na ji sãa sɛnɛ kerre-i mi wulaa, baa bimbɪpiɛlni, na ta na dii na cɪnnu na kũma-i, ku yaa senserre siɛ ta di da-na, aa na sãa yufiɛŋ-tiɛngu na ta na dii na yufiɛŋa-na a ka buɔ na ta na da baa-ya.

† 3:12 Niɛŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 62.2.

19 Muo minj dɔl bamanj hiere, umanj duo cāl, mi nuola-yuo, mi dii-yo hūmelle-na.‡ Terienju fanju-na, gbāanj kpelle na nanna na cilɔbabaŋo-i.

20 Na saa da, muomei yieraaya daami dumelle yaanŋa-na ta mi bi, umanj duo nu aa sie mi suur, i ka wuo niuwuoni-i baa i-naa.

21 «*Kuŋ'a ku saa yar muoŋo-i aa mi kã ka tiena baa mi To-i u fɔŋgũo-i-na dumaa, da ku saa yar umanj, mi ka ce kutienjo jo ji tiena baa muoŋo-i dumei mi fɔŋgũo-i-na.*»

22 «**Diilonj-Yallen wanj mamanj baa Diilonj-dũŋ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Umanj duo u ka nu, u nu!*»

4

Ban tuɔlnuŋ Diilonjo-i dumaa dɔrɔ-i-na

1 Kufanju huonju-na, mie mi tiraa ne a da dumelle nande puurii dɔrɔ-i-na. Minj ŋa naa nu moloŋo manj piiye baa-mi, umanj yalle-i waa ŋaa ba bu yerre, wuo gbɛ-mi wuo: «Nyugũŋ ŋ jo bande mi ji pigāanj-ni mamanj juoŋ bišnuo-i-na.»

2 Terduoŋgu fanju-na, *Diilonj-Yalle sire-mie. Mie mi ne da mi fere dɔrɔ. Aa da fɔŋgɔtaanj-teterre nande-i baa moloŋo di dɔrɔ.

3 Kutienjo taa u caa ŋaa jape-tãmpɛlle, u caa ŋaa sarduoni-tãmpɛlle. Diilonj-pɔruoŋgu naa cilã teter daade-i. Ku taa ku caa ŋaa emerodi-tãmpɛlle*.

4 Titienj† komorre baa a naa waa cilã fɔŋgɔtaanj-teter daade-i. Bĩncuamba komorre baa ba

‡ 3:19 Bĩncuonj-nelmanj-sebe (Proverbes) 3.12; Ebire 12.6. * 4:3 Tãmpɛlle nande-i banj biŋ-deŋ dumaanjo-na, ba ce niibilenni baa-de. † 4:4 Titienj daaya bi waa fɔŋgɔtaanj-titienj; ku kaalaaya girekimma-na.

naa-i waa tēna-yei aa dii bimbipiēlni baa sēne-nyantuolbaa ba yunni-na.

⁵ Teterre maŋ waa hōlma-na, di taa di nyiesiŋ aa ta di naar ŋaa diilonŋo, di taa di bi ce ijieni. Fitimbaa niehāi naa celien jina di yaanŋa-na. Fitimbaa daaba yaa Diilonŋ-Yaleiŋa niehāi-waanŋa-i.

⁶ Fōŋgōtaanŋ-teterre yaanŋa-na, ku waa ŋaa hūmma, da kilekilekile. Da ŋ yiera, ŋ ta ŋ da ŋ yalle-i. Bimuamba namba naa dii-de huonŋa. Ba waa ba naa. Yufienŋa-i naa gbuo ba yammu-i baa ba honni-i hiere.

⁷ Dielā-wuonŋo waa ŋaa jara, hāalinŋ-wuonŋo waa ŋaa balyunŋu, sielinŋ-wuonŋo yaanŋa waa ŋaa nel-bilonŋ-yaanŋa aa Naalinŋ-wuonŋo waa ŋaa kuocuro duo tuo yuul uŋ yeŋ dumaa.‡

⁸ Bimuonŋ daaba waa baa būncemmu niede-niedei. Ba kūoma naa gbuo hiere baa yufienŋa ka hel baa ba būncemmu cicaara-i hiere. Bāanŋu-i baa isuonŋu-i ba bi hāl neini yaa-i. Ba taa ba hāl wuo:

«U faa, u faa, u faa,
Itienŋo-i Diilonŋo-i Weimantienŋo
maŋ naa waa, u yaa dii, u yaa ka waa;
u faa kelkel.»§

⁹ Da ba ta ba hāl ba tuolnu fōŋgōsinninŋ-teterre Tienŋo-i, u maŋ dii gbula u sa ji kā terienŋu-i, da ba ta ba hāl ba tuolnu-yuo, ba ta ba gbelienŋ-yo aa ta ba jaal-o.

¹⁰ Da ba ta ba ce kufanŋu-i, būncuamba komorre baa ba naa-baanŋ daaba sire dūuna jaal u maŋ dii gbula aa u sa ji kā terienŋu-i. Da ba'a ba ce

‡ **4:7** Nienŋ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 1.5-10,22; 10.14. § **4:8** Nienŋ Isayi sebe-i-na (Ésaie) 6.2-3.

mafamma-i, ba hiel ba nyantuolbaa-ba-i jina u
yaannga-na aa cira:

11 «Diilon nuɔ, Itien nuɔ,
tuɔlnumma saaya-nie,
gbeliema saaya-nie,
jaalunngu saaya-nie,
himma saaya-nie

wuɔ nuɔnei hielaa bimbinni man dii hiere.

Bimbinni man dii hiere

ni hilaa nan helma

aa tie nan tie ma.»

5

Hai ka gbãa puur sebe-i?

1 Mie mi ne da uman tie naana fõngõtaan-teterre-
na u bilaaya sebe nano u nadiennga-na. Sebe fanjo-i
baa naa nyegẽn u yaannga-na baa u huonngu-na hiere
aa pin-yo naa figinggu aa nyaar-o sɔmma niehãi aa
dãnya-mei.

2 Aa da *dɔrpɔpuɔrbilonjo* nano piiye da gba-
gaga wuɔ: «Hai molojo-i ka gbãa yer dãnyɔbaa
daaba-i halan-ba aa puur sebe-i?»

3 Molo saa da! Molo saa da dɔrɔ-i-na, molo saa da
hiema-na, molo saa bi da kuon-nelle-na duɔ puur
sebe-i a ne u huɔya-maama-i.

4 Moloj un'a u saa da dumaanjo-na, mie pãn ta mi
kaal higohigo!

5 Bincuon daaba-i, unanjo gbẽ-mi wuɔ: «Budii; baa
kaal! Ne, jara man hilaa *Yuda-baamba-na†, u

* 5:2 Girɛkimma-na ba pigãan *dɔrpɔpuɔrbilonjo daayo sinni-i wuɔ
u waa baa fõngũ naa man waan dumaa 10.1. † 5:5 **Jara man
hilaa Yuda-baamba-na:** Nien Miwaanjo jnamman-sebe-i-na
(Genèse) 49.9.

yaraa u bigãarãamba-i. *Davidi hãayêlŋo yaraa. U ka gbãa yer dányɔbaa daaba-i aa puur seɓe-i.»

6 Miε mi ne da *Tũmbiloŋo naŋo yieraaya fõŋgõtaanŋ-teterre caaŋgu-na bimuwamba naa-baanŋ daaba hɔlma-na, bĩncuwamba yaanŋa-na. U taa u ne ŋaa ba cãa u nuonŋ-nu. U waa baa yieŋa niehãi baa yufieŋa niehãi. Yufieŋ daaya yaa Diilonŋ-Yaleiŋa niehãi-waanŋa-i‡. U saanŋ a yaa-i terni-na hiere hĩema-na.

7 Tũmbiloŋ wuwɔ piε umaŋ tĩenaana fõŋgõtaanŋ-teterre-na a hũu seɓe-i u nadienŋa-na.

8 Bimuwamba naa-baanŋ daaba-i baa bĩncuwamba komorre baa ba naa-baanŋ daa baa pãŋ sire dũuna Tũmbiloŋo yaanŋa-na. Ba waa baa koncoyiŋa ba yunniŋ hiere baa sɛne-biremму. Bireŋ daamu naa yu baa wusũnaŋo. Wusũnaŋ daayo yaa pigãanŋ Diilonŋ-baamba cacãrãŋgu-i.

9 Ba taa ba hãl nalãfeliŋgu wuwɔ:

«Baŋ kuwɔ-ni,

ŋ ciε ŋ tãmma-i a sãa nuwamba yunni-i terni-na hiere,

baa dũnni-na hiere,

baa nelmambaa-ba-na hiere,

baa nilieŋa-na hiere

a hã Diilonŋo-i.

Nuwɛi gbãa biε seɓe-i a yer dányɔbaa-ba-i aa puur-o.

10 Niŋ sãa bamaŋ,

ŋ ciε-ba Diilonŋ-nellenŋ-baamba

aa ce-ba jigãntaamba

ba ta ba cãa Diilonŋo.

‡ 5:6 **Diilonŋ-Yaleiŋa niehãi**: Niεŋ 3.1 baa naaruwɔ-i cicaara-i-na.

Ba ka waa hiema yuŋ-nu.»

¹¹ Miε mi tiraa ne, a da dɔrpɔpuɔrbiemba-i ŋaa sɪamba! Ba waa ŋaa nyeiŋo; molo siε gbāa kãŋ-ba. Ba waa kalla bimuɔŋ daaba-i baa bĩncuɔŋ daaba-i baa fõŋgõtaan-teter daade-i hiere.Š

¹² Ba taa ba hãl kabakaba wuɔ:
«Baŋ cãa Tũmbiloŋo maŋ nuon-nu'i,
himma saaya-yuɔ, weisinni saaya-yuɔ,
nelnulle saaya-yuɔ, fõŋgũɔ saaya-yuɔ,
bɔbɔima saaya-yuɔ, gbeliεma saaya-yuɔ,
tuɔnumma saaya-yuɔ!»

¹³ Diilonŋ uŋ hielaa bĩmbĩnni maŋ hiere, niman dɔrɔ-i-na, baa niman hiema-na, baa niman kuon-nelle-na a naara niman hũmma-na, bĩmbĩnni-i hiere miwaanŋo-na, miε nu ni hãl wuɔ:
«Umaŋ tĩenaana fõŋgõtaan-teterre-na,
fuɔ baa Tũmbiloŋo-i,
tuɔnumma saaya ba yaa-i,
bɔbɔima saaya ba yaa-i, gbeliεma saaya ba yaa-i,
fõŋgũɔ saaya ba yaa-i hɔnni maŋ jon!»

¹⁴ Bimuɔmba naa-baan daa baa siε wuɔ: «Ma ciε.» Aa bĩncuɔŋ daa baa dũuna jaal-ba.

6

Dãnyɔbaa-ba yerma-i

¹ Ku huonŋu-na, mi da *Tũmbiloŋo yiraa dãnyɔdĩelãŋo-i. Bimuɔmba naa-baan daaba-i miε nu unanŋo piiye da gbagaga ŋaa diilonŋo-i naaraa wuɔ: «Jo bande!»

Š 5:11 Nieŋ Daniel sebe-i-na (Daniel) 7.10.

² Miε mi ne da sũmpilaŋo naŋo hilaa. Umanŋ waa u dɔrɔ-i-na tãanŋu waa u nanŋa-na. Uŋ juɔ, baa hã-yo nyantuoluo wuɔ u yaraa cor; wuɔ ta duɔ ka tiraa yar u bigãarãamba-i.

³ Tũmbilonŋ uŋ juɔ yer hãalinŋ-dãnyuɔ-i, miε nu hãalinŋ-bimoloŋo ciεra wuɔ: «Jo bande!»

⁴ Sũŋo naŋo tiraa hel, fuɔ waa dãa ŋaa tãmma. Uŋ juɔ, umanŋ waa u dɔrɔ-i-na, baa hã-yo ku fõŋgũɔ-i u duɔ tuɔ dii berru terni-na hiere hĩεma-na, a ce nuɔmba ta ba hel ba ko ba-naa. Ba hãa ufaŋo-i jigãpɔruŋgu.

⁵ Tũmbilonŋ uŋ juɔ yer sielinŋ-dãnyuɔ-i, miε nu sielinŋ-bimoloŋo ciεra wuɔ: «Jo bande!» Miε mi ne da sũŋo naŋo hilaa da kirkirkir. Umanŋ waa u dɔrɔ-i-na, kilo waa u nanŋa-na.*

⁶ Miε nu ŋaa molo piiye bimuaɔmba naa-baan daaba hɔlma-na wuɔ: «Yuure ðimma sullu-i. N ce yinduɔŋ-maacemmanŋ-sullu gbãa sãa mahibienŋa-i kilo diei yonŋ aa da kuɔ jijaanŋa-i, kilobaa-ba siεi. Namma-i baa duvẽŋo-i baa yuure nifanni sullu-i.»

⁷ Tũmbilonŋ uŋ juɔ yer naalinŋ-dãnyuɔ-i, miε nu naalinŋ-bimoloŋo ciεra wuɔ: «Jo bande!»

⁸ Miε mi ne da sũŋo naŋo hilaa, u waa puguu. Umanŋ waa u dɔrɔ-i-na, ba taa ba bĩ-yo Kuliinŋgu, aa u saatienŋo-i ba taa ba bĩ-yo «Kuonŋ-nelle». Baŋ juɔ, baa hã-ba fõŋgũɔ-i wuɔ ba ko nelbiliemba namba. Da ba calnu nelbiliemba-i sɔmma naa-i, ba hãa-ba fõŋgũɔ-i sɔmma diei nuɔ wuɔ ba ce berru ko banamba, aa ce nyulmu ko banamba, aa ce jarma ko banamba, aa ce bĩmbabalmba ko banamba.

* 6:5 Niεŋ Sakari seβε-i-na (Zacharie) 1:8; 6:1-8.

9 Tūmbilon ʉŋ juo yer diilon-dānyuo-i, baŋ kuo bamaŋ Diilon-nelma maama-na, mie da ba yaleiŋa-i mumbuolmuŋ-terienŋu cicaara-i-na

10 a piiye da gbagaga wuo: «Yuntien nuo, nuoni maŋ faa aa tiraa ta ŋ waŋ ninsoŋo-i; bamaŋ kuo mieŋo-i, ŋ cie bige-i aa da ŋ yuu-ba? N cie bige-i aa da ŋ suu ku sołaanŋu-i nelbiliemba-na?»

11 Baa hā-ba jonŋorpielmba hiere ba yunniŋ, ba dii. Aa naa waŋ baa-ba wuo ba fē ba hōmmu-i cellē, kere baŋ taaraŋ nuŋgu maŋ ku saa yu yogo. Baŋ taa aa yaŋ ba natobimba maŋ, baŋ taa aa yaŋ ba namaacembimba maŋ Diilon-suonŋu-na, ba ka bi ko-ba bafamba temma-i. Ba'i ka jo ji yuliiye-bei.

12 Ku huonŋu-na, mi da Tūmbilonŋo yiraa dānyuo maŋ niediei-wuonŋo-i. ʉŋ yiraa-yo terienŋu maŋ nuo-i, hīema gbuu sagalla da dei! Bāaŋ-yufel die bir kau ŋaa kompabilenŋa, ceinŋo bir ŋaa tāmma da dāa!

13 Mōeŋa par diire hiere hīema-na ŋaa fafalmuŋ hūl kpaani dumaa nanna.

14 Doro wuo piŋ halaŋ ŋaa ba piŋ figiŋgu. Tānni-i baa dāmmaŋ-nuoraanŋuŋ ciilāayā nilēiŋa maŋ hiere niē halaŋ ni terni-na hiere.†

15 Nuomba-i hiere baa gbar ka fuo tānniŋ: Yuntaamba-i, nelbōmbōmbaa-ba-i, sorosi ba yun-taamba-i, waamba-i, fōŋgōtaamba-i, baa nuomba namba-i hiere, kōraamba-i baa nebimba-i hiere, baa gbar ka fuo tānfonnŋ!

16 Aa naa ta ba waŋ baa tānni-i wuo: «Ciin na haa-yiē na fuo-ye, umaŋ tiēnaana fōŋgōtaanŋ-

† 6:14 Nien Isayi (Ésaïe) 13.10-13; 34.4; Esekiel (Ézéchiel) 32.7-8; Amosi (Amos) 8.9 baa Yowel (Joël) 2.10; 3.3-4.

teterre-na u baa da i yufelle aa Tumbilonjo baa bi da-ye gãñ baa-ye.‡

17 Bañ ka pigãañ ba jáyãmma-i yiinju mañ nuo-i ku hii. Hai ka gbãa kor?»§

7

Dərpəpuərbilonjo haa dānyuə Diilon-cāarāamba-na

1 Kufanju huonju-na, miε da *dərpəpuərbiemba naa calaanu yiera hīema-na a suu fafalmu-i terni-na hiere wuə mu baa jo hīema-na, mu baa sagalla hūmma-i, mu baa bi sagalla tibiingu diei.

2 Diilonjo hāa ba yaa-i fōngūo-i ba da ba guəla hīema-i baa hūmma-i. Miε mi ne tiraa da dərpəpuərbilonjo naño hilaa bāpagūngu-na tuə jo. Cicēlmantienj unj haa u dānyuə-i baa kumañ, ku waa u nanğa-na. Unj juə hi, wuə piiye da gbagaga baa ba naa-baanj daaba-i wuə:

3 «Baa na hi na guəla hīema-i, baa hūmma-i, baa tibinni-i! Yaañ i haa dānyəbaa Diilon-cāarāamba yammu-na igēna.»*

4 Bañ juə haa-bei tī, baa bī ba nuñgu-i baa-mi: Ba waa nuəmba neifienj-komuəña siei baa cīncieluo neifienja hāi *Isirahel-dūnni cīncieluo baa ni hāi baamba-na hiere.

5 Ba hōlma-na, *Yuda baamba waa neifienj-niediei,

Urubē baamba-i neifienj-niediei,

Gadi baamba-i neifienj-niediei,

‡ **6:16** Niεñ Ose sebe-i-na (Osée) 10.8 baa Like sebe-i-na 23.30.

§ **6:17** Niεñ Yowel sebe-i-na (Joël) 2.11 baa Sofoni sebe-i-na (Sophonie) 2.2-3. * **7:3** Niεñ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 9.4-6.

6 Aser baamba-i neifien-niediei,
 Nefutali baamba-i neifien-niediei,
 Manase baamba-i neifien-niediei,
 7 Siminyo baamba-i neifien-niediei,
 *Levi baamba-i neifien-niediei,
 Isakaar baamba-i neifien-niediei,
 8 Sabulō baamba-i neifien-niediei,
 Yosēfu baamba-i neifien-niediei,
 *Bensaamie baamba-i neifien-niediei.

Nelpūngu maŋ kuraa

9 Kufanġu huonġu-na, mie mi tiraa ne, a da
 nelpūngu naŋ temma molo sie gbāa kāŋ-ba. Baa
 naa hel terni-na hiere, dūnni-na hiere, nilēiŋa-
 na hiere baa nelmambaa-ba-na hiere a jo ji yiera
 fōŋgōtaan-teterre yaanġa-na *Tūmbiloŋo yaanġa-
 na. Ba waa hiere baa jonġorpielmba baa nam-
 purni† ba nammu-na.

10 Ba taa ba piiye da gbagaga wuo:
 «Uman tienaana fōŋgōtaan-teterre-na, Diiloŋo yaa-i.
 Fuo baa Tūmbiloŋo-i ba'i kuraa-ye.»

11 *Dorpuorbiemba-i hiere baa dii fōŋgōtaan-
 teterre-i huonġa baa bincuomba-i a naara
 bimumba naa-baan daaba-i. Baŋ diyaa-ba
 huonġa dumaanġo-na, baa dūuna hiere teterre
 yaanġa-na a jaal Diiloŋo-i.

12 Ba taa ba piiye wuo:
 «Ninsoŋo!
 Tuolnumma saaya Diiloŋo-i, gbeliema saaya-yuo,
 nelnulle saaya-yuo, jaaluŋgu saaya-yuo, bōbōima
 saaya-yuo,

† 7:9 Ba taa ba jārā yuntaamba-i baa nampurni yaa ba nammu-na.
 Nieŋ Nsāa sebe-i-na 12.13.

himma saaya-yuə, fəŋgũə bi saaya-yuə hənni maŋ
joŋ!

Ma ciε.»

¹³ Bĩncuəŋ daaba-na, unaŋo yuu-mi wuə:
«Bamaŋ diyaa joŋgorpiεlmba-i daaba-i, ŋ suyaa-
ba wεi? N̄ suyaa baŋ hilaa kusuəŋ-nu wεi?»

¹⁴ Mi gbē-yo miε: «Yuntie, mi daa-ba hie ta mi suə-
ba? Jande ŋ sa pigāaŋ-mi ba s̄inni-i wεi?»

Wuə cira: «Bamaŋ hilaa yaahuolbabalaŋo-na,
ba yaa-i. Ba saaraa ba joŋgorbaa-ba-i Tũmbiloŋo
tãmma-na ba pusūŋ.

¹⁵ Ku'i ciε ŋ da ba yiεraaya Diiloŋ-teterre yaaŋga-
na aa ta ba jaal-o bāaŋgu-i baa isuəŋgu-i u dubuə-i-
na. Uman̄ t̄iεnaana teterre-na u ka tuə neya-bei.

¹⁶⁻¹⁷ Aa Tũmbiloŋo-i fəŋgātaŋ-teterre-na, u'i ka
waa ba ānc̄iinaŋo-i. U ka ceŋ-ba k̄ā baa-ba
cicēlmaŋ-hūnfoeŋa-na.

Nyulmu sa ji tiraa bel-ba,

hūŋkuəs̄inni sa ji tiraa ko-ba,

bāaŋgu sa ji tiraa ye-ba,

babāaŋgu sa ji tiraa muliεŋ ba kũəma-i.

Aa Diilo fuə fεrε yaa ka hur ba nyinyəlma-i hiere.»‡

8

Dānyuə maŋ niehāi-wuəŋo yerma-i

¹ *Tũmbiloŋ uŋ juə yer dānyuə maŋ niehāi-
wuəŋo-i, kuə ce da sensenseŋ dərə-i-na lεr boluoŋ
temma.

² *Dərɔpɔuərbiemba namba dii niehāi Diiloŋo
caŋgu-na u tuə puər. Miε mi ne da ba hāa-ba yiεŋa
niehāi ba yunn̄iŋ.

‡ **7:16-17** Niεŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 25.8; 49.10 baa Esekiel
sebe-i-na (Ézéchiél) 34.23.

3 Dərpəpuərbilonə naŋo jo ji yiera mumbuolmuŋ-terienġu caaŋgu-na baa sēne-bitiele u naŋga-na. Bitiel daade-i ba cie-de ta ba dii wusūnaŋo die. Uŋ juo ji yiera dumaanə-na, baa hā-yo wusūnaŋo-i da bāmbāale wuo u pā-yo mumbuolmuŋ-terienġu-na a hā Diilonə-i baa Diilonə-baamba cacārāŋgu-i fāŋgōtaanġ-teterre yaanġa-na. Mumbuolmuŋ-terien daaku waa sēne-kūŋgu.

4 Baŋ hāa-yo wusūnaŋo-i, wuo dii-yo bitiele-na, wuo wur kā Diilonə-na baa Diilonə-baamba cacārāŋgu-i.

5 Ku huonġu-na, dərpəpuərbilonə wuo gbāl dāamu mumbuolmuŋ-terienġu-na a yu bitiele-i aa fara nanna-die hīema-na. Diilonə wuo pāŋ doŋ tuo nyiesīŋ aa tuo naar, terni-i hiere ijieni aa hīema sagalla.

Yienə hii bumma

6 Hīemaŋ sagalaaya dumaanə-na, *dərpəpuərbiemba niehāi maŋ baŋ hāa-ba yienə-i, baa tigiŋ da ba bu-ya.

7 Dielā-wuonə bu u yerre-i. Uŋ buu-de terienġu maŋ nuo-i, diilonə-tālēiŋa naŋ aa kūnna hīema-na, aa guolaa baa dāamu baa tamma. Hīema yienġu diei kuo caa baa ku tibinni-i ka hel baa hīebīnaaŋgu-i hiere. Yienġu maŋ caa, da ba calnu hīema-i sōmma siei, kuu dii ŋaa sōmma diei caa.

8 Hāalīŋ-wuonə bu u diele-i. Baa naŋ kulāŋgu naŋgu dii-ku dāmmaŋ-nuoraanġu-na. Ku waa ŋaa tānuŋgu ta ku caa. Nuoraanġu yienġu diei bir tamma hiere. Da ba calnu-kuo sōmma siei, kuu dii ŋaa sōmma diei birii tamma-i.

⁹ Ku bĩmbaan̄ baa ku hiere aa baatombaa-ba maŋ waa hɔlma famma-na baa bi biɛna hiere.

¹⁰ Sieliŋ-wuoŋo bu u yerre-i. Mɔɛkãŋkarre nande hel dɔrɔ-i-na ta di caa dāamu di jo; jo ji suur nuoranni-na baa hũnfonni-na. Da ba calnu-niɛ sɔmma siei, kuu dii ŋaa di suurii sɔmma diei nuɔ.

¹¹ Ba taa ba bi mɔɛle falle-i «Gbagagamma». Diŋ suurii hũmma maŋ nuɔ-i, maa bir hiere da gbagaga. Maŋ ciɛ gbagaga dumaan̄o-na, nuɔmba maŋ nyuɔŋ-ma ba fɔŋgũɔ baa ku.

¹² Naaliŋ-wuoŋo bu u diele-i. Bãaŋ-yufelle yiɛŋgu diei kuɔ pãŋ ku, cɛiŋo-i maaduɔma, mɔɛŋa naŋ aa balla, a ce cecerma parra. Da ba calnu bãanyufelle-i baa cɛiŋo-i sɔmma siei, kuu dii ŋaa sɔmma da-ma-diei naa kuu-niɛ. Aa calnu mɔɛŋa-i sɔmma bi siei, sɔmma diei naa baala-yɛi. A ce dumaan̄o-na bãaŋgu saa ta ku ye dumaa aa cɛiŋo saa tuɔ muora dumaa.

¹³ Miɛ mi tiraa ne a da kuɔcurɔ naŋo biŋ dii fɛnfɛlle-na aa tuɔ kaasĩŋ wuɔ: «Gbɛɛ o gbɛɛ! Gbɛɛ o gbɛɛ! Dɔrpɔpuɔrbiemba maŋ tiyãa ba siei-baamba-i, da ba bu ba yiɛŋa-i sũlma haraa nelbiliemba-na!»

9

¹ *Dɔrpɔpuɔrbilon̄o maŋ diilun̄-wuoŋo bu u yerre-i. Miɛ da mɔɛle nande diiriiye hiɛma-na. Diŋ diiriiye dumaan̄o-na, baa hã-de fobabalaan̄gu diele-i.

² Diɛ puur fobabalaan̄gu-i. Nyaasĩbabalanni naŋ temma ta ni hel da kirkirkir, a ce terien̄gu pãŋ bir ce da kullu hiere.

³ Dūngbermba nan temma hel nyaasiŋ daani-na a gbuo hiema-i hierē. Baa naa ce ba ta ba ce ŋaa namɛlmba.

⁴ Baa gbɛ-ba wuɔ ba baa yiɛya hiɛŋgu-i, baa diɛmma-i, baa tibinni-i, ŋga Diilon-dānyuɔ un'a u si bamaŋ yammun, kɛɛ ba ta ba yii baa ba yaa-i yon.

⁵ Ba saa cira ba ko-ba, ba'a ba huol ba yammu-i caamba ndii. Namieŋ duɔ doŋ-ni kuŋ jaŋ-niŋ dumaa, bafamba ka haa jamma famma temma yaa kutaamba-na.

⁶ Caamba ndii daayo-na, nuɔmba ka ta ba taara kuliŋgu-i ŋga ba sie da-ku. Ba ka mul dāamu taara-kuɔ, ŋga molon yufelle sie gbāa haa-kuɔ.

⁷ Dūngberŋ daaba taa ba niya beru domma-i ŋaa bercesūnaamba. Ninanni nanni waa ba yunni-na ŋaa sēne-nyantuolbaa, aa ba yammu waa ŋaa nelbilieŋ-yammu.

⁸ Ba yukuɔsinni waa pōmpɔr ŋaa caaŋ-niini aa ba nyieni-i ŋaa jar-nyieni.

⁹ Ba pāmpinammu waa ŋaa ba diyaa kolluŋ-joŋgorbaa-ba'i muɔ, aa da ba ta ba yuul, ba būncɛmmu ta mu du ŋaa sūŋ-wotorbaa-baŋ duŋ dumaa beruŋ-hūmelle-na.*

¹⁰ Pelni waa baa-ba baa tureiŋa ŋaa namɛlmba. Ba ka ce nuɔmba-i sūlma baa tureiŋa faŋa yaa-i caamba ndii daayo hɛlma-na.

¹¹ Fobabalaŋgu dielen yeŋ baa dɔrɔpɔuɔrbilon† maŋ, u yaa dii ba yuŋgu-na. Ba bi-yo ebiremma-na «Abadō», girekimma-na «Apolinyɔ» ku yuŋgu yaa wuɔ Guɔyɔtieŋo.

* **9:9** Nieŋ Yowel sebe-i-na (Joël) 1.6; 2.4-5. † **9:11** Dɔrɔpɔuɔrbilon daayo-i, ba yaa cīnaana ba munyierammu-i. Nieŋ Yuda sebe-i-na 6.

12 Yaahuol-díelãño curaa. Ba hãi t̄iyãa.

13 D̄orp̄opūorbilõño maŋ niediei-wuon̄ wūo bu u yerre-i. Miε nu molo piiye s̄εne-mumbuolmun̄-terien̄gu k̄ot̄onni naa-i-na, Diilon̄o yaan̄ga-na.

14 Kutien̄o taa u piiye baa d̄orp̄opūorbilõño maŋ niediei-wuon̄o yaa wūo: «Ba vaa d̄orp̄opūorbiemba‡ namba j̄ina Efurata§ caan̄gu-na, baa dii ba naa. Fir-ba η nanna.»

15 Wūo fir-ba nanna. Diilon̄o naa dii bel daade yaa-i, baa cein̄ daayo yaa-i, baa yiin̄ daaku yaa-i, baa hūon̄ daaku yaa-i, a hã d̄orp̄opūorbien̄ daaba-i ba da ba ko nelbiliemba-i parra-bei. Da ba calnubei s̄omma siei, baŋ ka ko bamaŋ, ba ka waa s̄omma diei.

16 B̄ercetaamba waa baa d̄orp̄opūorbien̄ daaba-i. Ba waa baa s̄ūnaamba. Baa b̄i ba nun̄gu-i baa-mi. Ba waa nūomba milnȳombaa nūos̄ū.

17 Min̄ daa s̄ūnaamba-i damma maŋ baa ba gbartaamba-i ku yaa daaku: Ba k̄ollun̄-jon̄gorbaa-ba waa d̄ād̄āa ŋaa d̄āamu, banamba kakau ŋaa bula-h̄ūmma, banamba b̄oj̄ūmma. S̄ūnaamba yunni waa ŋaa jar ba yunni. D̄āamu taa mu hel ba nunni-na, baa nyaas̄inni, baa naarj̄ūmma.

18 D̄āamu maŋ taa mu hel ba nunni-na baa nyaas̄inni-i a naara naarj̄ūmma-i, gūoȳo-b̄imb̄inni. Nelbiliembaŋ calaanu s̄omma siei-i, nie ko s̄omma diei bei.

19 S̄ūnaan̄ daaba himma waa ba nunniŋ, baa ba pelniŋ. Na saa da! Ba pelni waa ŋaa j̄ēnaamba.

‡ 9:14 D̄orp̄opūorbiemba daaba-i, ba yaa c̄inaana ba munyierammu-i. Nieŋ Yuda sebe-i-na 6. § 9:14 Efurata-i nuorabūo nan̄ yerre-i dumaan̄o-na, ku kaalaaya girekimma-na.

Yunni waa-nie, aa ba taa ba kɔsuɔŋ nelbiliemba-i baa ni yaa-i.

²⁰ Guɔyo-bimbinni siei niinj daaniŋ'a ni saa ko bamaŋ, ba saa nanna ba cilɔbabalaŋo-i; ba saa yaŋ ba cufieŋa buolma-i. Ba buol *jinabaa-ba-i dii, ba buol tinni-i dii, a ne da ba yaa cie-ni ba fεε. Ba cie ninanni baa sēne, ninanni baa wargβε, ninanni baa kɔvɛllu, ninanni baa tãmpieŋa, ninanni baa daaŋgu. Ni sa da, ni sa nu, ni sa bi wuɔ.

²¹ Ba saa nanna ba nelkolle-i, baa ba isɔmma-i, baa ba biŋwosinni-i, baa ba cuoyuŋgu-i.

10

Nsaa wuyaa sebeyelle-i

¹ Ku huonŋgu-na, mi tiraa da *dɔrpɔpuɔrbilonɔ naŋo hilaa dɔrɔ-i-na tuɔ hiire u jo. U waa baa fɔŋgũɔ. Duherru naa dii-yo huonŋga aa diilon-pɔruonŋgu waa u yudɔrɔ-i-na. U yaanŋa taa ka caa ŋaa bãanŋu, aa u gbeini-i ŋaa dãamu.

² Sebeyelle nande waa u naŋga-na, sebeyel daade naa puur. Uŋ juɔ hi, wuɔ dii u nadięgboluonŋgu-i dãmman-nuoraanŋgu-na aa jina u nanyuɔ-kũŋgu-i bomborma-na.

³ Aa naa kaasŋ da gbagaga ŋaa jara buure. Uŋ kaasãan, diilon wuɔ naar da niehãi a sie-yo.

⁴ Uŋ siyaa-yo baa mamaŋ miε mi nyegẽŋ-ma jina, miε mi ne da molo nie piiye baa-mi dɔrɔ-i-na wuɔ: «Diilon uŋ naaraa waŋ mamaŋ, baa yaŋ molo num; baa nyegẽŋ-ma.»

⁵ Dɔrpɔpuɔrbilonɔ daa wuɔ sire u nadienŋga-i dɔrɔ-i-na

⁶⁻⁷ aa naa cira: «Ku hii! Dɔrpɔpuɔrbilonɔ man tiyãa niehãi-wuonɔ-i, duɔ don tuɔ bu u yerre-i

Diilonḡ un ḡa naa waḡ u kusūḡḡu maḡ baa u cāarāamba-i, un ḡa naa waḡ u kusūḡḡu maḡ baa u *pɔpuɔrbiemba-i, u ka ce-ku. Diilonḡo yaa mi siera. U yaa hielaa dɔrɔ-i baa hīema-i, aa hiel dāmmanḡ-nuoraanḡu-i baa bimbīnni-i hiere, uu dii gbula, u sa ji kā terienḡu.»

⁸ Umanḡ naa piiye baa-mi dɔrɔ-i-na u tiraa gbē-mi wuo: «Kā dɔrpɔpuɔrbilonḡo maḡ yieraaya a dii u gboluonḡu diei dāmmanḡ-nuoraanḡu-na, aa jīna ku diei bomborma-na u wulaa, ḡ ka hūu sebeyelle maḡ puurii u nanḡa-na.»

⁹ Mi piyaa kā ku yaa-i ka gbē dɔrpɔpuɔrbilonḡo-i miε u hā-mi seβε-i. U gbē-mi wuo mi hūu-yo mi wuo-yo. Da mi wuo-yo, u ka waa kpēnnε mi nunḡu-na ḡaa sɔllu, ḡga u ka waa gbegege mi kusūḡḡu-na.

¹⁰ Miε hūu seβε-i u wulaa a wuo-yo. U waa ḡaa sɔllu mi nunḡu-na da kpēnnε, ḡga miḡ juɔ hīḡ-yo, u bir da gbegege mi kusūḡḡu-na.*

¹¹ Ku huonḡu-na, baa gbē-mi wuo: «Diilonḡo taara u puɔr-ni baa nuɔmba bɔi maama, baa nilēiḡa bɔi maama, baa fḡḡḡtaamba bɔi maama, ḡ gbīε ḡ ka tiraa waḡ-ma.»

11

Diilopɔpuɔrbiemba hāi maama

¹ Ku huonḡu-na, baa hā-mi gboruonḡu nanḡu, ba fi baa-ku; aa gbē-mi wuo: «Sire ḡ ka fi *Diilodubuɔ-i baa mumbuolmunḡ-terienḡu-i, aa ḡ kāḡ bamanḡ dii ta ba jaal Diilonḡo-i Diilodubuɔ-i-na.

* **10:10** Niεḡ Esekīel seβε-i-na (Ézéchiel) 2.8, 3.1-3.

² Baa ji cira η fi gōηgūōη-huōηga-i, ba yaan-ka hā *niēraamba baa-ka. Ba ka sere Diilōηo nelle-i* caamba komuōηa hāi baa ba hāi.

³ Kuu dii ηaa yinni nuōsiba niediei komuōηa siei. Mi ka puor mi nuōmba hāi baa mi nelma-i ba ka ta ba waη-ma yinni fanni-na hiere. Kutaamba ka dii balaan-jōηgorbaa.»

⁴ Nuōmba hāi baan daaba dii hīema Tienō† caan-nu. Baa dii ηaa *Olivi-tibinni, baa dii ηaa fitimbaa.‡

⁵ Uman duō tuō taara u ce-ba kuujan̄gu, dāamu nammu hel ba nunni-na a kōsuōη kutienō-i. Ba bigāarāamba ka ku kulīngu fan̄gu temma yaa-i.

⁶ Baη ka ta ba waη Diilōη-nelma-i bien̄a maη nuō-i hiere, ba gbāa bella diilōηo-i u sie dāa bien̄a fan̄a-na. Ba gbāa bi ce hūmma bir tām̄ma hiere. Aa āmbabalma maη da ma dōlnu-bēi, ba gbāa dii-ma miwaan̄o-na huōηgu maη dōlaanu-bēi.

⁷ Nga da ba ji waη Diilōη-nelma-i tī, bīηwobal̄no maη dii fobabalaan̄gu-na, u ka hel kar berru-bēi aa ko-ba.

⁸⁻⁹ Duō ko-ba, ba sie yan̄ ba fuure-bēi; ba ka nanna-bēi nellen̄-huōηga-na ponsanatigerre-na. Ba ka tīe terien̄gu-na a ce yinni siei baa boluōηgu nuōmba ta ba jo ba ne-ba. Nuōmba ka hel terni-na hiere, baa nilēīna-na hiere, baa dūnni-na hiere, baa nelmambaa-ba-na hiere a ji ne-ba. Maη ka ce nelle maη nuō-i, nelle fande-i nebuō; ba gbuu Itienō-i kusuōη-nu'i ko-yo. Ba gbāa bī nelle falle-i Sodōmu§; ba gbāa bi bī-de Esipi di balaan̄gu

* **11:2** Diilōηo nelle-i bande-i, ba gbē *Yerusalēmu yaa-i. † **11:4** Hīema Tienō yaa Diilōηo-i. ‡ **11:4** Niēη Sakari sebē-i-na (Zacharie) 4.3,11-14. § **11:8-9 Sodōmu:** Niēη u kūηgu-i Miwaan̄o jīnamman̄-sebē-i-na (Genèse) 18-19.

maama-na.

¹⁰ *Diilopɔpuɔrbiemba hāi-baan daaba kuliingu ka silaa dɔlnu nelbiliemba-i ji cor. Ba mulāan nuɔmba-i cor baa ba nelma-i; a ce dumaanɔ-na, ba ka ce ponsaanɔ ma yerren aa hā ba-naa bimbɪnni ponsaan daaku-na.

¹¹ Nga yinni siei baa boluon daakuɔ juɔ cor, Diilonɔ hul fafalmu dii ba memmu-na, ba sire. Baman taa ba ne-ba, korma fūnuɔ bel-ba.

¹² Diilopɔpuɔrbien daaba nu molo piye baa-ba da gbagaga dɔrɔ-i-na wuɔ: «Nyugāan na jo bande!» Ba ta ta ba nyugūɔ ku yaa nuɔ-i baa duherru, ba bigāarāamba ta ba ne ba ta ba kā.

¹³ Huonɔgu fanɔgu-na, hɛma gbuu sagalla. Man sagalaaya dumaanɔ-na, nelle muonu yiɛngu diei. Da ba calnu-die sɔmma cɪncieluo-i, sɔmma diei-i muyaanu. Nuɔmba neifienja siei nuɔsiba ndii tɛ-man. Baman tɪyāa ba saa ku, ba kūoma ta ma nyen. Ba ta ba piye wuɔ: «Diilonɔ-i bibienɔ».

¹⁴ Hāalɪɔ-yaahuolo curaa, nga ma saa tɪ; sielin-wuonɔ jo dii.

Yerperiele buu

¹⁵ Ku huonɔgu-na, *dɔrpɔpuɔrbilonɔ man niehāi-wuonɔ bu u yerre-i. Nuɔmba namba ta ba piye dɔrɔ-i-na da gbagaga wuɔ:

«Miwaanɔ yuntesɪnni-i fiefie-i-na ni cie Itienɔ da-u-diei niini, fuɔ baa un saan *Konkortienɔ man.

Yuntesɪn daani ka tɛ baa ba yaa-i ni sa ji tɪ dede.»

¹⁶ Nuon daaban piye dumaanɔ-na, bɪncuamba komorre baa ba naa man tɛnaana Diilonɔ caanɔ-na, ba sire dūuna hiere a jaal Diilonɔ-i

17 aa cira:

«Itienj nuɔ, Diilonj nuɔ, Weimantienj nuɔ,
nii naa waa, aa nii dii.

Ninj hūyāa nelle-i a pigāan η fōngōtesinni-i
i ce-ni kasi saa da-ni.

18 *Niēraamba taa ba gān baa-ni.

Nga fiēfiē-i-na nuɔnei ka gān baa-ba.

Ŋ ka pigāan-ba η jāyāmma-i.

Bikuomba germa hii.

Ŋ cāarāamba maŋ waan η nelma-i, ba pāmmanj-
huɔŋgu hii,

ka hel baa η baamba maŋ kāan-ninj hiere,
nelbōmbōmbaa-ba-i baa nyuɔnyuɔ-baamba-i hi-
ere ba pāmmanj-huɔŋgu hii.

Bamaŋ bi guɔlaayan hīema-i, ba kɔsuɔmanj-huɔŋgu
yaa hii daaku-i.»

19 Baŋ juɔ piye tī, *Diilodubuɔ maŋ dɔrɔ-i-
na wuɔ puur, *tobisinniŋ-kporuo wuɔ carra dii u
huɔŋga-na, diilonj wuɔ donj tuɔ nyiesiŋ aa tuɔ naar.
Terni-i hiere ijieni. Hīema sagalla, diilonjo wuɔ tuɔ
gbu u dāa baa tāmpēlēiŋa.

12

Gberε

1 Ku huɔŋgu-na, miε mi ne da gberε nanj temma
dɔrɔ-i-na: ciŋo nanjo. Uu naa dii bāanyufelle-i
jonjor temma, aa haa u gbeini-i ceŋo-na aa dii
nyantuoluo baa mɔeŋa cīncieluo baa a hāi yuɔ.

2 Kusūŋgu waa-yuɔ a hi homma. Kuŋ bilaa-yo ta
ku jan-yo, wuɔ tuɔ kaasīŋ.

3 Miε mi ne tiraa da gberε nanjo dɔrɔ-i-na: Jūŋo
nanjo da dāa baa yunni niehāi baa yieŋa cīncieluo!
Nyantuolbaa-ba waa u yunni-na hiere.

4 U pelienḡu pir mæŋa-i yienḡu diei nanna hîema-na. Da ba calnu mæŋa-i sǝmma siei, u pirii sǝmma diei nanna. Wuǝ jo ji yiera cienḡ daayo caanḡu-na wuǝ duǝ bǝrǝ u hiŋ bilonḡo-i.

5 Cienḡ wuǝ bǝrǝ naacombilonḡo. Uŋ bi buǝra, baa bie bilonḡo-i kǎ baa-yo ka jîna-yuǝ Diilonḡo caanḡu-na. U waa tîena u fǝŋgǝtaanḡ-teterre-na. Naacom-bilonḡ daayo yaa saaya u sire waa nilienḡa-i hiere a yunḡu-na. U ka sire ce u fǝŋgũǝ-i baa kollunḡ-bũǝle.

6 Baŋ biyaa bilonḡo-i ta baa-yo, nyunḡ wuǝ gbar suur hîenḡ-nu. Diilonḡo naa tigiinḡ terienḡu nanḡu dii hîenḡu-na duǝ ka fiε-yo yinni nuǝsiba niediei komuǝŋa siei.

7 Huǝŋḡu fanḡu-na, berru nandu sire dǝrǝ-i-na. Misel-i* baa u napǝpuǝrbiemba yaa kǎa ka suuye jũŋ daayo-i baa u baamba-i.

8 Baŋ daa ba-naa dumaanḡo-na, baa yar jũŋo-i baa u baamba-i, a ce dumaanḡo-na ba saa gbǎa da ba tîena dǝrǝ-i-na.

9 Ba siε-yo nanna hîema-na. U yaa jîebincǝiŋo-i. U yerre yaa *Sitǎni, dinande yaa *Bigǎarǎŋo. U yaa tǎalǎanḡ nuǝmba-i hîema-na hiere. Ba siε-yo nanna baa u pǝpuǝrbiemba-i hiere hîema-na.†

10 Mie mi ne da molo piiye dǝrǝ-i-na da gbagaga wuǝ:

«Fiεfiε fuǝ, i kuraa.

I Diilonḡo pigǎanḡ u fǝŋgǝtesinni-i baa u nellen-tesinni-i.

Diilonḡ uŋ saanḡ *Konḡkortienḡo manḡ, fǝŋgǝtesinni dii u nanḡ-na.

* 12:7 Misel yaa *dǝrpǝpuǝrbiemba yuntienḡo-i. Niεŋ Yuda seβε-i-na 9. † 12:9 Niεŋ Miwaanḡo jînammanḡ-seβε-i-na (Genèse) 3.1 baa Like seβε-i-na 10.18.

Uman̄ taa u cāl i baamba-i bāan̄gu-i baa isuon̄gu-i
 Diilon̄o yaan̄ga-na,
 ba duon̄ya-yuō dōrō-i-na.

¹¹ Tūmbilon̄o tām̄ma-i

baa Diilon̄-nelma man̄ hilaa i baamba nunni-na,
 ma yaa ciē ba yar-o.

Ba hīērā kuliin̄gu-i ŋaa ku sa jan̄-ba.

¹² Terien̄gu fan̄gu-na, namaa naman̄ dii dōrō-i-na
 hiere, taa na nyē.

Ŋga namaa naman̄ dii hīema-na, baa hūmma-na,
 sūlma haraa-nēi!

Sitāni hiiriye kā na wulaa baa hōdulle,
 u suyaa wuō u yinni saa tīē bōi.»

¹³ Jūn̄on̄ ju' a u ne da u fēre hīema-na, wuō sire
 cu cēhuonaciēn̄ daayo huon̄-nu.

¹⁴ Baa hā ciēn̄o-i kuōcurō būncēmmu hāi, u yuul
 ka diire dii *hīēn̄gu-na ban̄ tigiin̄ terien̄gu man̄ hā-
 yo u duō ka tīēna ce bien̄a siēi baa boluon̄gu jīēn̄o
 baa da u yufelle.

¹⁵ Uŋ yuulii ka diire dumaan̄o-na, jīēn̄o wuosa
 hūmma, kuō pān̄ ce nuoraan̄gu ta ku būn̄ da ku ka
 wuo ciēn̄o-i.

¹⁶ Hīema yan̄-yo aa naa yiernu hūn̄ daama
 yaan̄ga-na, maa būn̄ jo ji suur hiere. Hīema bir
 suuye.

¹⁷ Jūn̄o huon̄ga fūnun̄ du baa ciēn̄o-i. Bisālmba
 namba waa baa ciēn̄o-i. Jūn̄o gūunu ka tuō gān̄ baa
 ba yaa-i. Bisāl̄n̄ daaba yaa baman̄ nuon̄ Diilon̄o
 nun̄gu-i aa bel Yesu nelma-i nammu hāi.

¹⁸ Ku huon̄gu-na, jūn̄o jo ji yiēra dāmman̄-
 nuoraan̄gu nun̄gu-na tuō ne.

13

Bĩᵇwobalᵇo nanᵇo hilaa hũmma-na

¹ Ku huonᵇu-na, miε mi ne da bĩᵇwobalᵇo nanᵇo hilaa dāmmaᵇ-ᵇuoraanᵇu-na. U waa baa yunni niehāi baa yiεᵇa cĩncieluo. Nyantuolbaa-ba waa yiεᵇ daaya-na hiere. Aa Diilonᵇo tuosĩnniᵇ-yiεiᵇa naa nyεᵇᵇ u yunni-na hiere.

² Bĩᵇwobalᵇ daayo waa ᵇaa kēlᵇo, u gbeini waa ᵇaa dāᵇkilaanᵇ-gbeini aa u nunᵇu waa ᵇaa jara nunᵇu.* Jũᵇ wuᵇ hā-yo himma-i baa yuntesĩnni aa bi hā-yo fĩᵇᵇbāmbāale.

³ Baa naa posol bĩᵇwuonᵇ daa u yunᵇu nanᵇu-i babalaa, da ᵇ ta ᵇ ne-yo ᵇaa u ka ku, ᵇa pāanᵇ daaku jo ji fē. Kuᵇ ce nuᵇmba-i hiere ᵇberε, baa ta ba nyaanu-yuᵇ ba ne-yo.

⁴ Jũᵇ unᵇ hāa bĩᵇwuonᵇ daayo-i fĩᵇᵇũᵇ-i, nuᵇᵇ baa donᵇ ta ba dũuna ba jaal jũᵇo-i. Ba taa ba bi dũuna ba jaal bĩᵇwuonᵇo-i aa ta ba piiye wuᵇ: «Hai ᵇbāa saa u ferε baa bĩᵇwuonᵇ daayo-i? Hai ᵇbāa yii baa-yo?»

⁵ Baa hā bĩᵇwuonᵇo-i hũmelle-i wuᵇ u kaal u ferε aa u tuora Diilonᵇo-i. Ba hāa-yo hũmelle-i wuᵇ u ce u bāanᵇu-i caamba komuᵇᵇa hāi baa ba hāi.

⁶ Wuᵇ donᵇ tuᵇ tuora Diilonᵇo-i, u bĩεna u yerre-i baa u dũᵇu yerre-i ka cor baa bamanᵇ dii u nelle-na hiere ba yiεiᵇa-i.

⁷ Baa bi hāa-yo hũmelle-i wuᵇ u ce beru baa Diilonᵇ-baamba-i. Kerε duᵇ ce beru-i baa-ba, u ka yar-ba. Ba haa-yo dũnni-i hiere ni yunᵇ-ᵇu, baa terni-i hiere ni yunᵇ-ᵇu, baa nelma-i hiere ma yunᵇ-ᵇu, baa nilēiᵇa-i hiere a yunᵇ-ᵇu.†

* **13:2** Nieᵇ Daniel seβε-i-na (Daniel) 7.3-6. † **13:7** Nieᵇ Daniel seβε-i-na (Daniel) 7.8,21,25.

8 Da ma hel bamaŋ yirɛiŋa-i nyɛgāaŋ cicɛlmaŋ-sebe-i-na dii miwaaŋo jɛnamma-na, nelbiliemba-i hiere ba ka ta ba dūuna ba jaal-o. Cicɛlmaŋ-sebe daayo-i, baŋ kuɔ *Tũmbiloŋo maŋ, fuɔ wuoŋo-i.

9 Umaŋ duɔ u ka nu, u nu!

10 Diiloŋ duɔ cira ba bel umaŋ, ba ka bel-o; duɔ cira ba cāa umaŋ nuoŋ-nu-i, ba ka bi cāa-ku. Terieŋgu fanɣu-na, Diiloŋ-baamba saaya ba hɪrā ba kũma-i aa haa ba naŋga-i Diiloŋo-na.

Bɪŋwobalŋo naŋo hilaa hɛma-na

11 Miɛ mi ne tiraa da bɪŋwobalŋo naŋo hel hɛma-na u jo. Yiɛŋa hāi waa u yuŋgu-na. A waa ŋaa terbeyuŋ-waaŋa. U taa u piiye ŋaa jũŋ daa uŋ piiyeŋ dumaa.

12 Bɪŋwobalŋo maŋ hilaa hũmma-na uu naa hā-yo fɔŋgũ-i u duɔ tuɔ ce himma-i aa fuɔ tɛna tuɔ ne u tuɔ ce. A ce dumaanŋo-na, uŋ hilaa, u guor nelbiliemba ta ba dūuna ba jaal bɪŋwobalŋo maŋ hilaa hũmma-na. Fuɔ yuŋgu yaa naa posol babalaa aa fɛ.

13 Umaŋ hilaa hɛma-na, u taa u ce himma bɔi. Halle u taa u ce dāamu ta mu hel dɔrɔ-i-na mu diire hɛma-na nuɔmba-i hiere ba yufelle-na.

14 Uŋ daa fɔŋgũ maŋ tuɔ gbā u ce himma-i umaŋ hilaa hũmma-na u yufelle-na, u taa u pira nelbiliemba-i. Uu naa waŋ baa nuɔmba-i wuɔ baŋ posolaa bɪŋwobalŋo maŋ baa jigāpɔruoŋgu-i aa u saa ku, ba ce daaŋgu ba sisɪŋ-yo ba jɛna ba ta ba dūuna ba jaal-o.

15 Baa naa hā bɪŋwobalŋo maŋ hilaa hɛma-na ku fɔŋgũ-i u ce baŋ sisāaŋ umaŋ jɛna u tuɔ fiisa aa gbāa tuɔ piiye aa tuɔ bi ko bamaŋ sa dūunaanŋ ba jaal-o hiere.

16 Mafamman̄ ciε, b̄iŋwuon̄ daa wuɔ guor nuɔmba-i hiere, nelbõmbõmbaa-ba-i baa nyuɔnyuɔ-baamba-i, waamba-i baa nawalaamba-i, kɔraamba-i baa nebimba-i wuɔ ba dānya ba fεε ba nademmu-na sisɔ ba yaadāmma-na.

17 Dānyuɔ duɔ uu si dii nuɔni man̄ nuɔ-i, ŋ siε gbāa sāa b̄iŋkūngu, ŋ siε bi gbāa suor b̄iŋkūngu. B̄iŋwobalŋo yerre yaa waa dānyuɔ faŋo-i sisɔ niele man̄ saa baa u yerre-i.

18 Terien̄ daaku-i nelnurāan̄-terien̄gu. Niel daade yaa nuɔsiba siεi komuɔŋa siεi baa niediei (666). Di pigāan̄ moloŋo nan̄ sinni-i dumaan̄o-na. Uman̄ duɔ tuɔ cē u jɔguon̄ u ne.

14

Baman̄ kuraa ba maama-i

1 Miε mi tiraa ne da *Tūmbilon̄o yiεraaya *Sinyɔ-tānūngu-na baa nelpūngu nan̄ temma. Ba waa nuɔmba neifien̄-komuɔŋa siεi baa c̄ncieluo nuɔmba neifien̄a hāi. Tūmbilon̄o yerre-i baa u To diele naa nyεgēŋ ba yaadāmma-na.

2 Miε ta mi nu ba yaleiŋa-i dɔrɔ-i-na. A taa a du ŋaa hūnjulamma, a taa a du ŋaa diilon̄o'i naaraa. A taa a du ŋaa ba mar konconni.

3 Ba waa ta ba hāl naláfeliēngu f̄ŋgõtaan̄-teterre yaan̄ga-na, bimuāmba naa-baan̄ daaba yaan̄ga-na, b̄incūmba bi yaan̄ga-na. Da ma hel bafamba-na, molo siε gbāa suɔ nalāan̄ daaku-i hāl-ku. Diilon̄o sāa bafamba yunni yaa h̄iεma-na. Baa dii nuɔmba neifien̄-komuɔŋa siεi baa c̄ncieluo neifien̄a hāi.

4 Baa dii welewele, ba saa guōla ba fεε baa caamba. Ba yaan̄ aa ta ba cu *Tūmbilon̄o huon̄-nu un̄ k̄an̄ terni man̄ nuo-i hiere. Diilon̄o yufelle hilaa ba yaa-i nuo-i igēna nelbiliemba hōlma-na u s̄aa ba yunni-i ba da ba ce fuo baa Tūmbilon̄o-i ba baamba.

5 Ba nunni saa puur baa coima-i dede. Cālmuo si dii-bei.

Dōrpōpuōrbilōno s̄iei maama

6 Miε mi ne da *dōrpōpuōrbilōno nan̄o yuul dii fēnfēlle-na u jo baa neldōdōlma namma. Nelma famma sa ji saara dede. U jo baa-ma duo ji wan̄-ma baa nelbiliemba-i terni-na hiere, dūnni-na hiere, nelmambaa-ba-na hiere baa nilēin̄a-na hiere.

7 U taa u piiye da gbagaga wuo: «Diilon̄ un̄ ka gēr nuōmba āndaan̄gu-i huōn̄gu man̄ nuo-i ku hii tī, a ce dumaan̄o-na, taa na k̄an̄-yo aa na ta na gbēliēn̄-yo. Taa na dūuna na jaal uman̄ hielaa dōro-i baa hīema-i. Taa na jaal uman̄ hielaa nuoranni-i baa hūnfonni-i!»

8 Dōrpōpuōrbilōno nan̄o tiraa cu dīelā-wuon̄o-i tuo piiye wuo: «U muyaanu! *Babilōni muyaanu! Nebuo man̄ cilaan̄ nilēin̄a-i hiere baa u saasors̄inni-i, u muyaanu!»

9 Unaa tiraa cu hāalīn̄-wuon̄o-i tuo piiye da gbagaga wuo: «Uman̄ duo tuo dūuna bīn̄wobal̄no yaan̄ga-na, sisō u karkuuyo* yaan̄ga-na, aa dānya u nadiēn̄ga-na, sisō u yaadāmma-na,

* **14:9 Karkuuyo:** Ban̄ gbēn̄ karkuuyo man̄ bande-i-na, da ba sisin̄ daan̄-bīn̄kūn̄gu, ba bī-ku yaa karkuuyo-i. Ku gbāa waa nelēn̄o, ku gbāa bi waa bīn̄wuon̄o'i ban̄ sisāan̄.

¹⁰ kutienjo sie kor Diilonᵅ-berru-na. Diilonᵅ ka pigáanᵅ-yo u jáyámma-i. U ka waa ᵅaa ba guoraa moloᵅo há-yo kombabalamma u nyᵅᵅ. Kufanᵅu taamba ka muliᵅᵅ dāngbᵅᵅguᵅᵅgu-na, dᵅrpᵅpuᵅrbiemba yaanᵅa-na, baa Túmbilonᵅ yaanᵅa-na.

¹¹ Dāamu maᵅ mulāanᵅ-baᵅ, mu sa ji diᵅᵅ dede. Mu nyaasinni sa ji yaᵅ wurma-i dede. Bamaᵅ dūunaanaᵅ biᵅwobalᵅo yaanᵅa-na, sisᵅ u karkuuyo yaanᵅa-na, bamaᵅ dāanya ba fεε baa u yerre-i, ba cεraa ba da fiisaanᵅu gbula.»

¹² Ku'i ciε Diilonᵅ-baamba-i, bamaᵅ nuᵅᵅ u nuᵅᵅgu-i aa haa ba nanᵅa-i Yesu-i-na, ba saaya ba hírá ba kúᵅma-i.

¹³ Ku huᵅᵅᵅgu-na, mi nu molo piiye baa-mi dᵅrᵅ-i-na wuᵅ: «Nyεᵅᵅᵅ nel daama-i: «A doᵅ fiεfiε-i-na, bamaᵅ kuuᵅ baa Itienᵅo maama-i ba hᵅmmu-na, ba yunni dᵅlaa. *Diilonᵅ-Yalle waanᵅ-ma wuᵅ ninsoᵅo, kεε ba ka fiisa, ba silaa ce weima; ba ka da ba muliεma sullu-i.»»

Dĩmma hii karma

¹⁴ Miε mi tiraa ne a da nyaasipilanni nanni dᵅrᵅ-i-na, moloᵅo nanᵅo waa tiεna ni dᵅrᵅ-i-na, ᵅaa Moloᵅ-Biεᵅᵅ. Sēnε-nyantuoluo waa u yunᵅu-na baa jukᵅrdᵅdᵅlᵅᵅgu u nanᵅa-na.

¹⁵ *Dᵅrpᵅpuᵅrbilonᵅ nanᵅo hel *Diilodubuᵅ-i-na a piiye da gbagaga baa umanᵅ waa tiεna nyaasinni-na wuᵅ: «Dĩmma vāa hi karma híεma-na, biε ᵅ jukᵅruᵅᵅᵅgu-i ᵅ doᵅ!»

¹⁶ Umanᵅ waa tiεna nyaasinni-na wuᵅ biε u jukᵅruᵅᵅᵅgu-i a kar dĩmma-i hiere híεma-na.

¹⁷ Dᵅrpᵅpuᵅrbilonᵅ nanᵅo tiraa hel Diilodubuᵅ-i-na dii dᵅrᵅ-i-na; jukᵅrdᵅdᵅlᵅᵅgu bi waa baa fuᵅ-i.

18 Dərpəpuərbilonə nano tiraa hel mumbuol-muŋ-terienġu-na, u yaa waa dāamu tienə-i. Wuə piiye da gbagaga baa jukəruəntienə-i wuə: «Ne! *Eresē biē hīema-na, kā baa ŋ jukəruəŋgu-i ŋ ka kar-o.»

19-20 Wuə ce u jukəruəŋgu-i a kar eresē-i hiere hīema-na aa kūl-o kā baa-yo ban kāmaloŋ kusuəŋ-nu. Ku waa gborsanniŋ. Baa jāmāllā eresē daayo-i kāmalo, tāmā bir yan aa ta ma hel-yuə, gbuu ta ma būŋ ŋaa nuoraanġu. Ma būŋ kilobaa nuəsūə komuəŋa ndii temma.† Ma pupurma waa sūŋ duə suur, u hāl u nuon-nu. Daaku-i hiere ku pigāan Diilonə jāyāmma yaa-i.

15

Dərpəpuərbiemba juə baa āmbalma niehāi

1 Miē mi ne a tiraa da gberε nan temma dərə-i-na: *dərpəpuərbiemba niehāi baa āmbalma niehāi ba nammu-na. Ambalperiema yaa-i. Diilonə ka pigāan u jāyāmma-i baa ma yaa-i a perien.

2 Aa da kuləŋgu nanġu ŋaa nuoraanġu, ku caa ŋaa duələŋ, baa dāamu ku huəŋga-na. Baman yaraa biŋwobalŋo-i, baman saa hūu-ma ta ba dūuna u karkuuyo* yaanġa-na, baman saa siē ba haa u dānyuə-i beī, ba waa yiera nuoraan daaku-na. Diilonə naa hā-ba konconni

3 ba ta ba hāl *Tūmbilonə nalāanġu-i. Diilon-cāarāŋo-i *Moisi hālāa-ku cor.

Ba taa ba hāl wuə:

† 14:19-20 Ma nyegāan ġirekimma-na wuə: «Ma būŋ sitadibaa nuəsiba niisiei.» A saanu baa miē niifinni-i, i gbāa saa-ba baa kilobaa nuəsūə komuəŋa ndii temma. * 15:2 **Karkuuyo:** Niēŋ 14.9 baa naaruə-i-na cicaara-i-na.

«Itien nuə, Diilonu nuə, Weimantien nuə.
 N maacemma temma si dii fafaangu-na.
 Nilēiŋa-i hiere a Itien nuə.
 N āncemma faa aa tiraa vii.

⁴ Itien nuə, nuənei Diilonu nuəŋo-i ŋ diei yon.
 Hai moloŋo-i ka siε cira u siε kālā-niε?
 Hai moloŋo-i ka siε cira u siε bi ŋ yefafalle?
 Nuəmba-i nilēiŋa-na hiere ba daa niŋ pāŋ
 fafamma dumaa baa ba yufelle.
 Ba ka jo ji dūuna jaal-ni hiere.»

⁵ Ku huongu-na, miε mi ne da *Diilodubuə-i
 dərə-i-na u puurii, aa da *Tobisinniŋ-dūŋgu-i dii
 huonga-na.

⁶ Uŋ puurii dumaanə-na, dərɔpɔuərbiemba
 niehāi maŋ naa bella āmbalma-i, baa hel. Baa naa
 dii jonɔgorpielmba aa pēyē-bei baa sēne-kpāŋkpanni.
 Ba jonɔgorbaa-ba taa ba carra.

⁷ Bimuəmba naa-baan daaba-na, unanə hā
 *dərɔpɔuərbiēŋ niehāi-baan daaba-i sēne-cimmu
 niehāi. Muu naa yu hiere baa Diilonu-berru, fuə
 maŋ dii gbula.

⁸ Diilonu bəbəima-i baa u himma ce Diilodubuə
 wuə pāŋ yu baa nyaasinni a ce molo saa naa waa
 u gbāa suur-yuə, fuə dərɔpɔuərbiemban juə baa
 āmbalma niehāi maŋ ma cor igēna.

16

¹ Ku huongu-na, miε nu molo piiye da gbagaga
 Diilodubuə-i-na baa dərɔpɔuərbiemba niehāi-
 baan daaba-i wuə: «Diilonu-berru maŋ cimmu
 niehāi-muun daamu-na, kāan na ka kūnna-duə
 hīema-na.»

² Dərpəpuərbilo-dielāņo ta kā ka jier u kaanġa-i hēkuole-na. Pābabalanni naņ temma doņ ta ni kar biņwobalņo dānyuəņ waa bamaņ nuə-i aa ba ta ba dūuna u karkuuyo* yaanġa-na. Pāņ daani maama saa naa fa baa jamma-i.

³ Hāalīņ-wuoņo kā ka jul u kaanġa-i dāmman- nuoraanġu-na. Hūmma bir hiere ņaa bikulon- tāmma, a ce dumaanġo-na bīmbaamba maņ waa hiere hūmma-na baa ku.

⁴ Sieliņ-wuoņo kā ka jier u kaanġa-i nuoranni-na baa hūnfonni-na, hūmma bir hiere tāmma.

⁵ Miε nu dərpəpuərbilonġo maņ hūmma tienġo-i u ciεra wuo:

«Diilo, nuəni maņ dii, nuəni maņ waa;

nuəni maņ Diilonġ nuə, ņ fafaanġu temma si dii.

Niņ ciε nel daama-i dumaa, ma yaanġa yaa du- maanġo-na.

⁶ Baņ kuə ņ baamba-i baa ņ *pəpuərbiemba-i,

ku'i ciε ņ hā-ba tāmma wuo ba nyəņ.

Baņ taa ba taara kumaņ ba daa-ku.»

⁷ Ku huonġu-na, mi nu molo piye mumbuol- muņ-terienġu-na wuo: «Ninsoņo! Itien nuə, Diilonġ nuə, Weimantien nuə, ņ maacemma-i hiere ma faa. Da ņ pā umaņ baa kumaņ, ku'i saaya baa-yo.»

⁸ Naaliņ-wuoņo kā ka jier u kaanġa-i bāanyufelle- na. Diε pāņ bir ņaa dāamu gbuu ta ku ye nuəmba-i.

⁹ Bāanġuņ fiε ku ye-ba, ba saa nanna ba ciləbabaļo-i a fē Diilonġo huonġa-i, ba bir yaņ aa ta ba tuora-yuə, ņ siε suə wuo mamaņ daan-baņ daama-i ma tienġo yaa ufaņo-i.

* **16:2 Karkuuyo:** Niεņ 14.9 baa naaruə-i-na cicaara-i-na.

10-11 Diiluŋ-wuonjo kā ka jier u ciinga-i biŋwobalŋo fōŋgōtaan-teterre-na, u niŋiŋa-i hiere aa pāŋ bir da kullu. Pānniŋ karaa nuamba-na ta ni muliŋ-ba, baa gbuu ta ba wuo ba nyieni-i, ba saa nanna ba cilobabalaŋo-i, ba bir yaŋ aa ta ba tuora Dərwuonjo-i.

12 Niediei-wuonjo kā ka jul u kaanga-i nuorabuo naŋo-na, ba bi-yo Efurata. Nuoraan daa kuo pāŋ kuol a ce jāmatigibaa-ba maŋ hilaan bāpagūŋgu-na ba da ba da muncormu.

13 Ku huongu-na, mi da *jīnabaa-ba siei. Unajo taa u hel jūŋo nuŋgu-na, unajo-i biŋwobalŋo nuŋgu-na, unajo-i u pəpuərbilonjo nuŋgu-na.† Jīnabaa daaba waa ŋaa mamaalmba.

14 Ba yaa *Sitāni cāarāamba-i ta ba ce himma-i. Ba ka wuora gbura jāmatigibaa-ba-i hiere hiema-na wuo ba ji gāŋ baa Diilonjo-i Wēimantienjo-i uŋ ka pigāan u jāyāmma-i yiingu maŋ nuo-i.

15 Itienjo waan-ma wuo: «Niēŋ, mi ka jo ŋaa cuoyuo muo. U maŋ duo saa gonya duofūmmu aa tigiin tiena baa u jongorbaa-ba-i u nuongu-na, u yuŋgu dōlaa. U sie hel bebelle, a ce dumaanjo-na senserre sie da-yo baa banamba-i.»

16 Jīnabaa baa tigiin jāmatigibaa-ba-i terienju nanju-na, ba bi-ku ebiremma-na «Armagedō».

17 Dərpəpuərbilonjo maŋ niehāi-wuonjo fara jier u ciinga-i a guola fafalmu-i. Miē nu molo piye da gbagaga fōŋgōtaan-teterre-na Diilodubuō-i-na wuo: «Ma tīē!»

† 16:13 Biŋwobalŋo yaa biŋwuonjo maŋ hila hūmma-na aa u pəpuərbilonjo yaa umaŋ hila hīema-na. Niēŋ sapitiri-i-na 13.

18 Huoŋgu fanġu-na, diilonġ wuo donġ tuo nyiesiŋ aa tuo naar, terni-i hiere ijieni. Hiema gbuu sagalla baa fōŋgūo. Diilonġ uŋ hielaa nelbiliemba-i ma temma saa sagalla dede!

19 Maŋ sagalaaya dumaanġo-na, nebuo maŋ baŋ biŋ-yoŋ *Babiloni-i wuo taalnu sōmma siei. U maacembabalamma saa karaanu Diilonġo-i, wuo pigāan-yo u jāyāmma-i. U cie-yo ŋaa ba hāa moloŋo kombabalamma u nyoŋ. Aa nilēiŋa naŋa-i jāmalābaa-ba-na hiere aa muonu.

20 Tānni gbuo hiere baa dāmmanġ-nuoraanġuŋ diyaa hiema maŋ huoŋga-i, molo saa suo niŋ curaa kusoŋ-nu.

21 Diilonġ wuo tuo dāa baa tāmpēkāŋkarēiŋa u naŋ nuomba-i. Tālle diei gbāa yu kilobaa komuoŋa hāi. Kuŋ gbuu silaa balanġ cor dumaanġo-na, nuomba ta ba tuora Diilonġo-i.

17

Babiloni dii ŋaa saasorcieŋo

1 Ku huonġu-na, *dōrpōpuōrbiemba niehāi maŋ waa baa cimmu niehāi, unao jo ji gbē-mi wuo: «Jo mi ji pigāan-ni kumaŋ ka haa saasorcieŋo maŋ tēnaana kanni hōlma-na.

2 Jāmatigibaa-ba-i hiema-na hiere ba gaala baa-yo, u guōlaaya nuomba yunni-i cor baa u saasorsinni-i nilēiŋa-na hiere.»

3 Uŋ waan mafamma-i, *Diilonġ-Yal die sire-miē. Mi da dōrpōpuōrbilonġ daa u kāa baa-mi hiēŋ-nu. Miē mi ne da cieŋo naŋo tēnaana biŋwodāama naŋo-na, Diilonġo tuosinniŋ-yireiŋa'i nyēgāanġ gbuo biŋwuonġ daayo-i hiere. U waa baa yunni niehāi baa yieŋa cīncieluo.

4 Cien daayo naa gbuu diyaa u fere baa kom-pafafanga nanga, ka waa daa kaanga. Sene saa waa dei u nuongu-na baa u nienja-na a naara u nibilenni-i. Sene-ciinga waa u nanga-na, kaa naa yu baa kakarkuon-bimbinni, baa saasor-bimbinni.

5 Yerre nande naa nyegēn u yaadamma-na. Di yungu naa fuo. Ku yaa daaku wuo: «Babilonibuo yaa-i, saasorbaa-ba nyu yaa-i, kakarkuono man cien hiere miwaanona u nyu yaa-i.»

6 Mi ne da cien daayo nyuon Diilon-baamba tamma-i a ye cor kolman temma. Ban kuo baman Yesu maama-na, u nyuon ba tamma-i ye. Min daa cien daayo-i dan damma-i, ku ce-mi gberε.

7 Dorpuorobilon wuo gbē-mi wuo: «Baa yan ku ce-ni gberε! Cien daayo-i baa binwuono man tuyaayo, mi ka firre-bei pigāan-ni.

8 Nin daa binwuono man daayo-i baa yunni niehāi baa yienja cinciuelo-i, uu naa waa yiinaa-i-na, nga fiεiε-i-na uu si dii, u kuu. Nga u ka sire hel fobabalaangu-na. Duo hel, u ka kā baa u yaanga ka kosuon u fere. Nelbiliemba man ba yireina si dii cicelman-sebe-i-na dii miwaanona jinama-na, da ba ji da-yo, ku ka ce-ba gberε. Uu naa waa, fiεiε-i-na, uu si dii, nga u ka bir jo.

9 «Terien daaku-na fuo η waa cēcēmuntien nuo baa nelnurān nuo. Binwuono yunni niehāi pigāan tānni niehāi cien daayon tienaana niman nuo-i. Ni bi pigāan jamatigibaa niehāi.

10 Jamatigibaa niehāi-baan daaba-na, ba ndii cie ba baangu-i cor ti, aa u diei dii tuo ce u kungu-i; niehāi-wuono saa hi nyugūn yogo. Duo ji nyugūn, u siε cō.

11 Bĩṅwuoṅo maṅ naa waa aa u saa ji waa, u nunṅu dii jámatigibaa niehã-i-baanṅ daaba-na. U ka tiraa bir jo ji ce jámatigi, ba ce jámatigibaa niisiɛi. U ka kã baa u yaanṅa ka kɔsuṅ u fɛɛ.

12 «Yieṅa cĩncieluo maṅ niṅ daa-ya bĩṅwuoṅo-na daaya-i, jámatigibaa-ba'i dumaanṅo-na, ṅga ba saa doṅ ba bãanṅu-i yogo. Ba ka hã-ba hũmelle-i ba ce ba bãanṅu-i baa bĩṅwuoṅo-i lɛr diei yoṅ.

13 Nelma diei dii jámatigibaa daaba hɔmmu-na hiere; ma yaa daama: a ce ba fõṅgũɔ-i ta ba cãa bĩṅwuoṅo-i baa-yo.

14 Ba ka sire ka kar bɛrru *Tũmbilonṅo-na, ṅga Tũmbilonṅ uṅ yeṅ yuntaamba-i hiere ba Yuntienṅo, aa tiraa waa jámatigibaa-ba-i hiere ba Jámatigi, u ka yar-ba. U baamba-i, uṅ bĩɛ bamanṅ, u yufellenṅ hila bamanṅ nuɔ-i, bamanṅ haa ba nanṅa-i yuɔ ba ka bi yar jámatigibaa daaba-i.»

15 Dɔrpɔpuɔrbilonṅo tiraa gbẽ-mi wuɔ: «Niṅ daa kanni maṅ saasorcienṅ uṅ tĩɛnaana kusuṅnu, ni pigãanṅ nuɔmba'i dumaanṅo-na, ni pigãanṅ nilɛiṅa'i dumaanṅo-na, ni pigãanṅ nelmambaa-ba'i dumaanṅo-na.

16 Niṅ daa yieṅa cĩncieluo maṅ daaya-i, mi waanṅ-ma baa-ni miɛ jámatigibaa-ba'i dumaanṅo-na; bafamba-i baa bĩṅwuoṅo-i ba ka bigãanṅ saasorcienṅo-i. Ba ka hũu u nagãṅ-niimi-i aa firre-yuɔ yaṅ-yo bebelle. Ba ka wuo-yo aa caa u boini-i baa dãamu.

17 Diilonṅo yaa diyaa-ma ba hɔmmu-na wuɔ ba ce-ma dumaanṅo-na, kɛɛɛ u taara-mɛi dumɛi. Ba ka ce kuuduṅgu a ce ba fõṅgũɔ-i ta ba cãa bĩṅwuoṅo-i baa-yo. Ba ka ta ba ce dumɛi ba cie Diilonṅo uṅ

waan manan hiere man ka perien ce yiingu man nuo-i.

¹⁸ «Aa nin daa cieno man daayo-i, u yaa *Babiloni-i, u yaa nebuo-i, u yaa jamatigibaa-ba-i hɛma-na hiere ba yungu-na.»

18

Babiloni muonumma hii

¹ Ku huongu-na, mi da *darpɔpuɔrbilonɔ nanɔ hilaa dɔrɔ-i-na tuo hiire u jo. U waa nelbuo, u taa u caa ŋaa duɔɔɔ, a ce hɛma-i hiere da cerre.

² U piiye da gbagaga wuo:

«U muyaanu! Babilonibuɔ muyaanu hiere. Terienɔu ciɛ *jina ba terienɔu fiɛfiɛ-i-na, ku ciɛ jina ba muncɔmmu.

Huribabalaamba man molo sa taara u da ba yufelle, ba kaa ka tɛ kusuɔŋ-nu'i.*

³ Nuɔmba-i nilienɔa-na hiere ba diyaa ba gboluongu u saasorsɔbabalanni-na.

Jamatigibaa-ba-i hɛma-na hiere ba gaala baa-yo aa u bisinniŋ-hɛlmaanɔu ciɛ torgociraamba ce waamba hɛma-na hiere.»

⁴ Ku huongu-na, mi tiraa nu molo piiye dɔrɔ-i-na wuo: «Mei baan namaa, siirenɔ na hel *Babiloni huongana, ni ma'i sɛ, na nunni ka waa u ambabalma-na, aa kumanɔ ka haa-yuo, da na tɛna, ku ka bi haa-nɛi.

⁵ U ambabalma haaya ma-naa fuo ka ta ma yiɛya diilonɔ-i. Ma diei-maama saa karaanu Diilonɔ-i.

⁶ Uŋ haa kumanɔ banamba-na, suuŋ ku solaanɔu-i yuo. Uŋ ciɛ karaanɔu man baa nuɔmba-i, cienɔ ku temma yuo na tir. Uŋ haa

* **18:2** Nienɔ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 13.19-22.

nuamba-i kongbaaŋo maŋ temma-i ba nyəŋ, diyaan maaŋ biε yaŋ mafamma-i tir na hã-yo.

⁷ Uŋ taaraaya yerre-i dumaa, aa ce u baaŋgu-i dumaa baa gbeŋa-i, haan muliema-i yuɔ dumei baa yaahuolo-i. Duɔ ce u tuɔ piiye u huəŋ-na wuɔ: «Mii dii ta mi ce mi baaŋgu-i ŋaa jãmatigi muɔ. Bikulciεŋ muɔ sɪ, aa balaanɡu cεraa ku da-mi.»

⁸ Yinduəŋgu yon əmbabalma-i hiere ma ka cure-yuɔ: Jarma ka har-yuɔ, balaanɡu ka har-yuɔ, nyulmu ka bi har-yuɔ. Fuɔ fεε-i dāamu ka caa-yo. Ku pigaaŋ wuɔ Diilon-beru-i ponsaan-duulu sɪ.»[†]

⁹ Jãmatigibaa-ba-i hɛma-na hiere baŋ gaala baa-yo aa ce ba baaŋgu-i baa-yo, da ba ji da nyaasinni-i tugugu u yudɔrɔ-i-na, ba ka pãŋ haa ba nammu-i ba yunniŋ ta ba kaal.

¹⁰ Korma ka da-ba ba yiεra da yargaa ta ba fara ba ne aa ta ba piiye wuɔ:

«Gbεε hayo-i temma-i daayo-i!

Babiloni naŋ sũlŋ daama!

Nuɔ baa ŋ fɔŋɡũ-i baa ŋ bɔbɔima-i hiere ŋ guɔlamma saa gbuu boŋ baaŋgu.»[‡]

¹¹ Torgociraamba-i hiere hɛma-na ba ka bi waa kuliŋ-kaaluŋ-nu wuɔ molo siε da sãa ba niisuorni-i.

¹² Sɛŋε dii baa-ba, baa wargbε, baa niibile-fafanni-i ni sinni-na hiere, baa kompafafammu-i mu sinni-na hiere, baa denni maŋ hũəŋ vãmmu, baa gbɛlŋ-nyienŋ-bĩmbĩnni-i ni sinni-na hiere, baa daafafanniŋ-bĩmbĩnni-i ni sinni-na hiere, baa

[†] **18:8** Niεŋ Isayi seβε-i-na (Ésaïe) 48.8-9.

[‡] **18:10** Niεŋ Esekiel seβε-i-na (Ézéchiel) 26.16-17.

kəv̄elluŋ-bĩmbĩnni-i ni sinni-na hiere, baa kəlluŋ-nobimba-i ba sinni-na hiere, baa tálēfēfēiŋa-i a sinni-na hiere.

¹³ Baŋ ceŋ nantiilma-i baa fielu maŋ, duu dii du sinni-na hiere, baa natikolobaa-ba-i, baa *miir baa wusūnambaa-ba-i. Duvēŋo dii, namma dii, jūmmu dii, d̄imma dii, niimba dii, tūlmba dii, sūnaamba dii, wotorobaa-ba dii, kəraamba bi dii.Š

¹⁴ Ba ka ta ba piye wu: «Babilōni, niŋ taa ŋ kuye nimaŋ hiere ni taa nyaas̄inniŋ, ŋ bĩmbĩfafanni taa aa yaŋ-ni; ŋ cəraa ŋ tiraa da-ni.»

¹⁵ Torgociraamba maŋ cie bĩŋkūntaamba Babilōni-i-na, korma ka da-ba ba yiera da yargaa ta ba fara ba ne aa ta ba kaal kuliŋ-kaaluŋgu*

¹⁶ aa ta ba piye wu:

«Gbεε hayo-i temma-i daayo-i!

Nebuə maŋ taa u diyaa u fεε baa kom-pafafammu-i mu sinni-na hiere, baa niibilefafanni-i ni sinni-na hiere, baa sēne-bĩmbĩnni-i ni sinni-na hiere.

¹⁷ Bimbĩfafan daani biɛnamma saa gbuu boŋ bāaŋgu.»

Bamaŋ taaraayan ba nuŋ-juuru-i dāmman-nuoraanŋu-na: Baaton-gbartaamba-i, hūncortaamba-i, baa bamaŋ cieŋ maacemma baatombaa-ba-na, da ba ji da nyaas̄inni-i tugugu nelle yudəɔ-i-na, ba ka yiera da yargaa

¹⁸ ta ba fara ba ne aa ta ba piye da gbagaga wu: «Nel daade bəbɔima temma saa waa!»

Š **18:13** Niŋ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 27.12-13,22. * **18:15** Niŋ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 27.31,36.

19 Ba ka kūl hīema kūnna ba yunni-na aa haa ba nammu-i ba yunniṅ ta ba kaal aa ta ba piie wu: «Gbere hayo-i temma-i daayo-i!

Nebuᵛ maṅ ciε baatontaamba ce waamba hiere baa u bisinniṅ-hālmaṅgu-i, u biεnamma saa gbuu boṅ bāṅgu.»†

20 Dartaṅ namaa, taa na nyε! Diilonṅ-baan namaa, taa na nyε! Yesu *pᵛpuᵛrbien namaa, taa na nyε! *Diilopᵛpuᵛrbien namaa, taa na bi nyε! Nebuᵛ daa uṅ ciε karaṅgu maṅ baa-na, Diilonᵅ pāa-yo baa kufaṅgu sullu yaa-i.

21 Ku huᵅṅgu-na, mi da *dᵛpᵛpuᵛrbilonᵅ naṅo-i, fᵅṅḡᵛ waa-yuᵛ. U biyaa tāmpēbuᵛ naṅo-i, uu dii ṅaa namelle, a fara naṅ-yo dii-yo dāmmanṅ-nuoraṅgu-na aa cira: «Babilᵅni, nuᵛ baa ṅ bᵅbᵅima-i hiere, ba ka fara nanna-niε dumandε'i nuᵛ-i, molo siε tiraa da ṅ yufelle.

22 Fānaa siε ji waa ṅ huᵅṅga-na, koncomaraamba siε ji waa, tulahultaamba siε ji waa, gbamaraamba siε ji waa, nagāṅ-maacenciraamba siε ji waa. Molo cεraa u tiraa nu buoṅ dumma ṅ huᵅṅga-na.

23 Fitṅ-cecerma ka gbuo gbula. Molo sa ji tiraa waṅ cejālḡṅ-maama ṅ huᵅṅga-na. Kumaṅ ciε ku gbuo-niε dumaṅo-na, ṅ torgociraamba ciε ba fεre ba temma si dii hīema-na hiere, aa ṅ piεra nuᵛmba-i nilēṅa-na hiere baa ṅ isᵅmma-i.

24 A naara kufaṅgu-i, ba kuᵛ Di-ilopᵛpuᵛrbiemba-i baa Diilonṅ-baamba-i naṅ huᵅṅga yaa nuᵛ-i. Baṅ kuᵛ bamaṅ hiere hīema-na, ṅ nuṅgu dii ba kuliṅgu-na.»

† 18:19 Niεṅ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 27.29-34.

19

¹ Ku huonḡu-na, mi nu ḡaa nelpūḡu'i piijen da gbagaga dərɔ-i-na wuɔ:

«Yaan i tie jaal Diilonḡo-i!

Konkoro dii baa u yaa-i, bəbɔima gbɛ baa u yaa-i, himma dii baa u yaa-i.

² U maacemma faa aa ma yaanḡa yaa dumaanḡo-na. U ḡaan baa saasorcɛnampānto manḡ taa u celien nuamba-i hɛma-na hiere baa u kakarkuonḡo-i.

Uḡ kuɔ Diilonḡ-cāarāamba manḡ, Diilonḡo suu ku sɔlaanḡu-i yuɔ.

³ Nebuɔ daayo dāamu sa ji dḡḡ dede, u nyaasinni sa ji yanḡ wurma-i dede.»

Aa naa tiraa cira:

«Yaan i tie jaal Diilonḡo-i!»

⁴ Bincuamba komorre baa ba naa-baanḡ daaba-i, a naara bimuaamba naa-baanḡ daaba-i*, ba sire dūuna jaal Diilonḡo-i fḡḡḡtaanḡ-teterre-na aa ta ba piije wuɔ:

«Ninsonḡo! Yaan i tie jaal Diilonḡo-i!»

Tūmbilonḡo dərḡo ponsaanḡu-i

⁵ Mafamanḡ cɛ, molo niɛ piije fḡḡḡtaanḡ-teterre yanḡa-na wuɔ:

«Yaan i tie jaal Diilonḡo-i!

Namaa namanḡ cāanḡ-yonḡ, namaa namanḡ kāanḡ-yonḡ, nelbōmbōmbaa namaanḡo-i, baa nyuonyuɔ-baanḡ namaanḡo-i hiere, taa na jaal Diilonḡo-i.»

* **19:4** Bincuaḡ daaba-i baa bimuaḡ daaba-i, niɛḡ 4.4,6.

⁶ Ku huonġu-na, mi da ŋaa nelpūnġu'i piijenġ. Ba piiyuo taa u du ŋaa hūnġulamma. Ku waa ŋaa diilonġ-naarma. Ba taa ba piye wuɔ:

«Yaanġ i tie jaal Diilonġo-i!

Itienġo-i Diilonġo-i Weimantienġo yaa weima-i hiere ma yuŋ-nu fiefie-i.

⁷ Yaanġ i yanġ i hōmmu fē i tie nye

aa tie gbēlienġ Diilonġo-i!

*Tūmbilonġo dōrġo ponsaanġu hii tī,

u dōrġo tigiinġ u fere tī.

⁸ Ba hāa dōrcienġo-i jonġorfelenġo u dii.

Banġ nyie-yo baa kompanġa manġ, ka caa da muimui!»

Komanġ daaka pigāanġ Diilonġ-baamba maacen-fafamma yaa-i.

⁹ *Dōrpōpuōrbilonġo gbē-mi wuɔ: «Nyegēŋ nel daama-i wuɔ: «Banġ bīe bamanġ *Tūmbilonġo kalle-na, ba yunni dōlaa.»» Aa tiraa cira: «Nel daama-i hiere ma hilaa Diilo fuɔ ferenġ nuŋ-nu, huhurma sī mei.»

¹⁰ Mi dūuna u yaanġa-na miē mi jaal-o, u gbē-mi wuɔ: «Baa ce dumaa! Muɔ baa nuɔŋo-i baa bamanġ wuɔyaanġ Yesuŋ juɔ baa ninsoŋo manġ u hūmelle-i, ii dii kuuduonġu yaa-i. Diilonġ-cāarāanġ miē hiere, unaa saa maar unanġo. Diilonġo'i gbē baa jaaluŋ daaku temma-i.»

Yesuŋ juɔ baa ninsoŋo manġ, *Diilonġo-puōrbiemanġ waanġ mamanġ hiere, ma hilaa u yaa nuɔ-i.

Berru wuyaa bīŋwobalġo-i

¹¹ Ku huonġu-na, mi da dōrɔ puurii. Uŋ puurii dumaanġo-na, mi da naacolġo nanġo nyugāanġ sūmpilanġ-na. Ba bī naacolġo-i Nelviinġo, u yerre

nande yaa Ninsontienjo. U suɔ ɣerma aa u ce berru-i u ninsoŋ-na.

12 U yufienja taa a caa ŋaa dāamu, aa nyantuolbaa-ba waa bɔi u yunɣu-na. Yerre nande naa nyεgēŋ yuɔ, da ma hel fuɔ-i-na molo sa suɔ di yunɣu-i.

13 Jonɣoruo maŋ waa u nuonɣu-na, uu naa gbuo baa tām̄ma hiere. U yerre nande yaa waa wuɔ: Diilonɣ-nelma.

14 Dɔrsorosibaa-ba cu u huonɣ-nu baa sūmpielmba aa naa dii bimb̄ipielni, dugaŋgu saa waa ku diei nuɔ.

15 Jigāpɔruonɣu waa u nuŋgu-na, ku maama saa naa fa baa dɔdɔlma-i. U ka ce ku yaa-i a muo nuɔmba-i nilɛiŋa-na hiere. U yaa ka waa ba yuŋ-nu baa kallon-būɔle. U yaa ka bi kām̄al-ba ŋaa baŋ kām̄al *εresē dumaa a hiel u hūmma-i, ku yaa ba ka suɔ Itienjo-i Diilonɣo jāyām̄ma-i.

16 U sinni nyεgāaŋ u jonɣoruo-i-na baa u corre-na wuɔ: «Jāmatigi ba Jāmatigi, yuntaamba Yuntienjo.»

17 Ku huonɣu-na, mi da *dɔrpɔpuɔrbilonɣo naŋo yiεraaya bāanyufelle-na. Wuɔ piiye da gbagaga baa dūnaamba-i baa kpaalbaa-ba-i dii fēnfēlle-na wuɔ: «Diilonɣo ciε källe, juɔŋ na ji wuo niwuoni-i.

18 Juɔŋ na ji wuo jāmatigi ba kūɔma-i baa sorosi ba maama-i, baa ba yuntaamba bi maama-i. Juɔŋ na ji wuo sūnaamba-i baa ba taamba kūɔma-i. Nelbiliemba-i hiere ba kūɔma dii: Kɔraamba-i baa nebimba-i, ba kūɔma dii; nelbōmbōmbaa-ba-i baa nyuɔnyuɔ-baamba maama bi dii, juɔŋ na ji wuo.»

19 Ku huonɣu-na, mi da biŋwobalɣo-i baa jāmatigibaa-ba-i hiεma-na hiere ba tigiin baa ba

sorosibaa-ba-i da ba ce berru baa sūmpilantienjo-i baa u bi sorosibaa-ba-i.

²⁰ Sūmpilantien wuɔ bel biŋwobalŋo-i baa u pɔpuɔrbilonjo-i†. Pɔpuɔrbilonjo faŋo yaa taa u ce gberɛ-weima-i u cu nuɔmba yammu-i ba ta ba cu biŋwobalŋo huon-nu. Bamaŋ naa haa biŋwobalŋo dānyuɔ-i ba ferɛŋ nuɔ aa ta ba dūuna u karkuuyo‡ yaanŋa-na, u ciɛ gberɛ-weima famma yaa a pira-bei. Sūmpilantien uŋ bilaa-ba, wuɔ dii-ba cicɛlma dāŋgbɔguɔŋgu naŋ temma-na, ku maama saa fa baa hūlāaŋgu-i.

²¹ Aa naa ko ba sorosibaa-ba-i hiere nanna baa jigāpɔruɔŋgu maŋ waa u nuŋgu-na. Dūnaamba-i hiere baa kpaalbaa-ba-i baa jo ji ta ba ce ba bāaŋgu-i.

20

Bien nuɔsiba ndii yuntesinni-i

¹ Ku huonŋu-na, miɛ mi ne da *dɔrpɔpuɔrbilonjo naŋo hiire u jo. Fobabalaanŋu diele waa u nanŋa-na baa jɔlgɔbuɔ naŋo.

² Uŋ juɔ ji hi, u bel j̄ɛbincɔiŋo-i. U yerre yaa *Sitāni, dinande yaa *Bigāarāŋo. U bilaa-yo vaa-yo baa jɔlgɔ-i u duɔ ce bien nuɔsiba ndii.

³ Uŋ vaa-yo dumaanjo-na, u sɛ-yo dii-yo fobabalaaŋgu-na aa gbonu-kuɔ baa diele-i aa tiɛlaa-kuɔ wuɔ u baa gbāa hel ka pira moloŋo bien daaya hɔlma-na. Bien daaya da a cor, ba ka suɔ hiel-o nanna u da yinni cɛlle.

† **19:20** Biŋwobalŋo yaa biŋwuonjo maŋ hilaa hūmma-na aa u pɔpuɔrbilonjo yaa uman hilaa hɛma-na. Niɛŋ sapitiri 13 baa 16.13.

‡ **19:20 Karkuuyo:** Niɛŋ 14.9 baa naaruɔ-i-na cicaara-i-na.

⁴ Kufanḡu huonḡu-na, mi da fōḡḡōtaan-titiēḡa. Bamanḡ waa tīēna-yei ba hāa-ba fōḡḡō-i ba ta ba ḡer. Aa banḡ kuō bamanḡ wuō ba cuu Yesu ninsoḡo huonḡ-nu, banḡ kuō bamanḡ Diilonḡ-nelma maama-na, miē bi da bafamba yaleiḡa-i. Kufanḡu taamba saa ta ba dūuna biḡwobalḡo yaanḡa-na baa u karkuuyo* bi yaanḡa-na. Ba saa naa bi haa u dānyuō-i ba fēreḡ nuō. Kuḡ cie dumaanḡo-na, baa sire kuon-nelle-na a jo ji tīēna fōḡḡō-i-na baa *Kirsa-i da ba ce bien nuōsiba ndii.

⁵ Kuomba siredīelāmma yaa-i mafamma-i. Bannamba ka cie bienḡ daaya ka tī aa ba suō sire.

⁶ Bamanḡ ka sire siredīelāmma-na, ba yunni dōlaa! Banḡ yeḡ Diilonḡ-baamba, hāalḡ-kuliḡḡu yufelle bei. Ba ka ce *Diilōḡigāntaamba baa *Kirsa jigāntaamba aa ba ka tīēna fōḡḡō-i-na baa Kirsa-i bienḡ nuōsiba ndii daayo-na.

Bayaraa Sitāni-i

⁷ Bienḡ nuōsiba ndii-waanḡ daaya da a cor, ba ka hiel *Sitāni-i u kaso-i-na.

⁸ Duō hel, u ka wuōra biḡ nileiḡa-na hiere a tāal ḡōḡi-i baa Magōḡi-i†. Ba bī nelbiliemba yaa dumaanḡo-na. U ka wuōra ḡbura-bei wuō ba ji ce berru baa Diilonḡo-i. Ba ka hel ḡaa nyēiḡo.

⁹ Ba hilaa terni-na hiere a jo ji dii Diilonḡ-baamba terienḡu-i huonḡa, Diilonḡ uḡ kuyēḡ nelle manḡ maama-i, ba juō ji dii-de huonḡa. ḡḡa dāamu hilaa dōrō-i-na a jo ji kukul-ba hiere.

* **20:4 Karkuuyo:** Niēḡ 14.9 baa naaruō-i-na cicaara-i-na.

† **20:8 ḡōḡi-i baa Magōḡi-i:** Ba bī Diilonḡ-bigāarāamba yaa dumaanḡo-na bande-i-na. Niēḡ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 38.2; 39.1.

¹⁰ Sitāni maŋ taa u tāal-ba, ba bilaa ufaŋo-i dii-yo dāŋgbəguəŋgu-na u kā ka yuə biŋwobalŋo-i baa u pəpuərbiloŋo-i‡. Ba ka ce sūlma-i terieŋgu-na bāaŋgu-i baa isuəŋgu-i ba sa ji hel-mei dede.

Diiloŋ uŋ ka gēr dumaa

¹¹ Ku huəŋgu-na, mi da fəŋgōtaəŋ-tetembuo naŋo-i, u waa uupilaŋo; baa u Tieno-i u dərɔ. Dərɔ-i baa hiema-i ni gbar halaŋ kutieno caəŋgu-na, molo saa ji tiraa da-ni.

¹² Ku huəŋgu-na, mi da nelbōmbōmbaa-ba maŋ kuu baa nyuənyuə-baamba-i hiere, ba yieraaya fəŋgōtaəŋ-teterre yaəŋga-na, aa da sebebaa-ba namba puurii, aa bi da cicēlmaŋ-wuoŋo puurii. Baa gēr kuəŋ daaba-i hiere ba āndaəŋgu-i a saanu baa baŋ ciə kumaŋ hiema-na, a saanu baa mamaŋ nyegāaŋ sebebaa daaba-na.

¹³ Hūmmaŋ wuyaa nuəmba maŋ hiere, maa jo baa-ba. Kuliŋgu-i baa kuəŋ-nelleŋ wuyaa bamaŋ hiere, niə jo baa-ba. Baa gēr ba āndaəŋgu-i hiere a saanu baa ba maacemma-i.

¹⁴ Baŋ juə gēr-ba tī, baa se kuliŋgu-i baa kuəŋ-nelle-i dii-ni dāŋgbəguəŋgu-na. Hāalīŋ-kuliŋgu yaa dāŋgbəguəŋ daaku-i.

¹⁵ Bamaŋ yireiŋa-i saa waa cicēlmaŋ-sebe-i-na hiere baa bi se bafamba-i dii-ba dāŋgbəguəŋgu-na.

21

Dərfeleŋo baa hiəfelemma

‡ **20:10** Biŋwobalŋo-i baa u pəpuərbiloŋo-i, ne-ku 19.20 baa naaruə-i cicaara-i-na.

1 Ku huonġu-na, mi da dərfeleŋo baa htefelemma*. Nimanġ waa dīelūo-i-na ni gbuyaa. Dāmmanġ-nuoraanġu saa waa.

2 Aa da Diilonġo nelle hilaa dərɔ-i-na ta di hiire di jo. Yerusalemufeleŋo yaa juonġ dumaanġo-na. U maama saa fa baa fafaanġu-i. U gbuu migāanġ u fere ŋaa sijnārānġ uŋ diiyaŋ u fere dumaa duo ka puona baa u dərŋo-i.

3 Miε nu molo piiye da gbagaga fōŋgōtaanġ-teterre-na wuo: «Diilonġ-muntīenammu dii nelbiliemba hōlma-na fiefie-i-na! U ka tīena baa-ba, ba ka ce u baamba. Fuo fere yaa ka waa baa-ba, u'i ka waa ba Diilonġo-i.†

4 U ka hur ba nyinyolma-i hiere. Kuliŋgu sie tiraa waa, balaanġu sie tiraa waa, kaaluŋgu sie tiraa waa, muliema sie tiraa waa. Ancolomma gbuyaa hiere.‡»

5 Kufanġu huonġu-na, umanġ tīenaana fōŋgōtaanġ-teterre-na u cira: «Fiefie-i-na, mi bir bimbinni-i hiere niifelenni.» Aa gbē-mi wuo: «Nel daama-i hiere ninsonġo, nyegēŋ-ma ŋ jina. Huhurma si diimei.»

6 Aa tiraa cira: «Fiefie-i-na, mi cie mi maacemma-i tī! Muomei yaanġa-i, muomei huonġu-i; muomei mundommu-i, muomei mumbālmui-i.§ Hūŋkuoŋ da ni bel umanġ, mi ka hā-yo cicēlmanġ-hūnfoelenġ-hūmma-i gbāŋgbāŋ u nyonġ.*

* **21:1** *Dərfeleŋo baa htefelemma*: Niēŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 65.17. † **21:3** Niēŋ Esekīel sebe-i-na (Ézéchiel) 37.27. ‡ **21:4** Niēŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 25.8; 35.10; 65.19. § **21:6** Niēŋ 1.8. * **21:6** Niēŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 55.1.

7 Da ku saa yar umaŋ, mi ka pã-yo pãŋ daama yaa-i. Mi ka waa u Diilonŋ muɔ aa u waa mi bepɔlŋo.

8 Aa kortaamba-i baa bamaŋ naana mi hümelle-i, baa pɔpɔraamba-i, baa nelkuraamba-i, baa bamaŋ ciɛŋ biŋwosinni-i, baa isuɔtaamba-i, baa cufɛbuoltaamba-i ka hel baa coikartaamba-i ba ka dii bafamba-i dāŋgbɔguɔŋgu naŋ temma-na, ku maama saa fa baa hülāaŋgu-i. Hāalŋ-kuliŋgu yaa ka waa kufaŋgu-i.»

Yerusalemufɛleŋo

9 *Dɔrpɔpuɔrbiemba niehāi-baamba maŋ naa bella cimmu niehāi-muumu-i baa āmbalperiema-i mu hɔmmu-na, unaŋo jo ji gbɛ-mi wuɔ: «Jo mi ji pigāaŋ-ni sɪnjārāŋo-i, jo ŋ ji da *Tūmbilonŋ dɔrŋo-i.»

10 *Diilonŋ-Yal diɛ sire-miɛ. Mi da dɔrpɔpuɔrbilonŋo kaa baa-mi tānujaataama naŋo dɔrɔ-i-na ka pigāaŋ-mi Diilonŋo nelle-i, ka pigāaŋ-mi Yerusalemu maŋ hilaa dɔrɔ-i-na tuɔ hiire u jo.

11 Diilonŋo naa ce u tuɔ caa da kpoikpoi ŋaa fuɔ uŋ caa dumaa. U taa u caa ŋaa jape-tāmpɛlle, da muimui ŋaa kamoeyilanni.

12 Kokojaataama naŋo naa dii-yo huɔŋga, baa dumieŋa cɪncieluo a hāi, baa dɔrpɔpuɔrbiemba cɪncieluo ba bi hāi ba ta ba niya dumieŋ daaya-i. Baa naa nyegɛŋ *Isirahel dūnni cɪncieluo ni hāi niini yireiŋa-i dumieŋa yammu-na, dūŋgu dūŋgu baa ku dumelle.

13 Dumieŋa sa-a-siei waa koko yammu naa-i-na hiere: a siei bāpagūŋgu-na, a siei bāsuuruŋgu-na, a

siei doryan̄ga-na, a bi siei cicaaryan̄ga-na.†

14 Baa naa jina koko daayo tuole-i baa tãmp̄ien̄ c̄ncieluo a hãi. Baa naa bi nyeḡen̄ Tũmbilon̄o *p̄p̄uorbien̄ c̄ncieluo ba hãi baamba yir̄eina-i tãmp̄ien̄ daaya-na.

15 Kuufin̄gu waa baa d̄arp̄uorbilon̄o man̄ taa u piiye baa-mi. Ku waa s̄n̄ε-gboruon̄gu. Uu naa saaya u fi nelle-i baa di dumien̄-yammu-i baa koko fuō f̄εε-i hiere.

16 Nelle naa waa p̄ḡonni naa, di p̄p̄orma taa ma saa baa di kpokpomumma-i. D̄arp̄uorbilon̄ wūō fi-de hiere baa u gboruon̄gu-i a da yienḡu diei yuu sitadibaa‡ neifien̄-niediei; ku saa baa kilobaa neifelle nūsũ̄o. Di p̄p̄orma-i baa di kpokpomumma waa kuuduon̄gu, halle baa di ja-jaatamma-i hiere.

17 Wūō fi koko jajaatamma-i a da u yuu nelbilien̄ miε nak̄orni§ komuon̄a niehãi baa ni naa; ku saa baa metiribaa komuon̄a siei baa ba ndii temma.

18 Koko daayo naa ma baa jape-tãmp̄elle, aa nelle fande f̄εε-i di ma baa s̄n̄ε kerre. S̄n̄ε daayo taa u ne u tãnū n̄aa kamoole.

19 Tãmp̄ε̄f̄ε̄f̄eina-i a sinni-na hiere a yaa naa ce tuolnū koko tuole-i:

D̄ielã-diele-i jape-tãmp̄elle,
hãal̄in̄-diele-i safir-tãmp̄elle,
siel̄in̄-diele-i agate-tãmp̄elle,

† 21:13 Nien̄ Esekiel̄ seb̄ε-i-na (Ézéchiel) 48.30-35. ‡ 21:16

Sitadibaa: Gireki ba niifinni-i. Sitadi diei yuu metiribaa nūsũ̄o. Terien̄gu fan̄gu-na, sitadibaa neifien̄-niediei yuu kilobaa neifelle nūsũ̄o temma. § 21:17 **Nak̄orni:** Yiinataamba taa ba fi baa ba nak̄orni-i, a ce dumaon̄o-na ba kuufin̄gu-i ba b̄i-ku nak̄oruon̄gu. Nak̄oruon̄gu diei saa baa metiri boluon̄ temma.

naaliŋ-diele-i emerodi-tämpêlle,
²⁰ diiluŋ-diele-i onike-tämpêlle,
 niediei-diele-i sarduoni-tämpêlle,
 niehâi-diele-i kirsoliti-tämpêlle,
 niisiei-diele-i beril-tämpêlle,
 nennaa-diele-i topasi-tämpêlle,
 c̄nciel-diele-i kirsopasi-tämpêlle,
 c̄ncieluo baa d̄ielâ-diele-i turkuosi-tämpêlle
 aa c̄ncieluo baa h̄aalŋ-diele-i ametisi-tämpêlle.

²¹ Baa naa sisŋ dumieŋa c̄ncieluo baa a h̄ai-waang daaya d̄unfenni-i baa niibilenniŋ-tämpieŋa. D̄unfienḡu diei tämp̄ẽfifille diei. Baa naa ce s̄ẽnekerre a haa ponsatigerre-na hiere. U taa u ne u t̄anu ŋaa kamoole.*

²² Diilonŋ-d̄ungu saa waa nel daade-na. Itieŋo-i Diilonŋo-i Weimantieŋo-i, baa *T̄umbilonŋo-i, baŋ yeŋ ba f̄ere, yungu si dii Diilonŋ-d̄ungu waama-na.

²³ Diilonŋ uŋ cie di ta di caa kpoikpoi dumaanŋo-na, b̄aanŋ-maama saa waa bei, ceŋ-maama saa bi waa bei. T̄umbilonŋo yaa waa ba fit̄nuo-i.

²⁴ Nuomba-i nilieŋa-na hiere, ba ka ta ba ce ba b̄aanŋu-i nel daade cecerma-na. J̄amatigibaa-ba-i h̄iema-na hiere, ba ka jo baa ba nagãŋ-niini-i kusuŋ-nu'i.

²⁵ Ba sa suŋ isuŋgu nel daade-na, a ce dumaanŋo-na di dumieŋa yammu sa b̄iŋ da.

²⁶ Ba ka jo baa nilieŋa-i hiere a b̄imb̄ifafanni-i baa a daluo-i kusuŋ-nu'i.

²⁷ Nga b̄iŋk̄ubabalaangu sie gb̄aa suur-die, p̄op̄oraamba sie gb̄aa suur, coikartaamba sie bi gb̄aa suur. Baŋ nyegãan bamanŋ yireiŋa-i

* **21:21** Nieŋ Isayi sebe-i-na (Ésaie) 54.11-12.

Tūmbilonŋo cicēlman-ŋsebē-i-na, ba yaa ka suur yon.†

22

¹ *Dərpəpuərbilonŋ wuə pigāan-mi cicēlman-nuoraanŋu-i. Ku gbuu ta ku ne da kilekilekile. Ku taa ku būŋ ku hel Diilonŋo-i baa Tūmbilonŋo-i ba teterre yaa nuə-i*

² ku suur nellen-huəŋga-na. Cicēlman-tibiinŋu waa nuoraanŋ daaku kətənni hāi-i-na hiere. Ku taa ku manŋ cinciəluo i hāi benduəle-na; cəiŋo cəiŋo ku manŋ. Ba taa ba ce perru baa ku fiəlu-i niləiŋa-na hiere.

³ Diilonŋ uŋ haa u nubabalaanŋu-i kumanŋ nuə-i, ku siə gbāa da nel daade-na.

Diilonŋo-i baa Tūmbilonŋo-i ba teterre ka waa nellen-huəŋga-na. Diilonŋo cāarāamba ka ta ba jo ba jaal-o diə.

⁴ Ba ka ta ba da u yufelle, u yerre ka nyegēŋ ba yaadāmma-na.

⁵ Itienŋo-i Diilonŋo ka ce terienŋu-i cerre hā-ba. A ce dumaanŋo-na ba siə tiraa ta ba suə isuəŋgu nel daade-na; fitiŋ-maama siə tiraa waa-bəi, bāan-maama siə bi tiraa waa-bəi. Ba ka tīə fōŋgūə-i-na gbula, ba sa ji kā terienŋu.

Yesu jomma piyaa

⁶ Ku huəŋgu-na, *dərpəpuərbilonŋo gbē-mi wuə: «Nel daama-i hiere ninŋonŋo, huhurma si dii-məi. Itienŋo-i Diilonŋo manŋ diyaanŋ nelma-i

† **21:27** Nienŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 60.3-5,11,19-20; 52.1 baa Esekiel sebe-i-na (Ézéchiél) 44.9. * **22:1 Cicēlman-nuoraanŋu**: Nienŋ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiél) 47.1 baa Sakari sebe-i-na (Zacharie) 14.8.

u *pəpəuərbiemba nunni-na, u puəraa u dərɔpəuərbilonɔ duə ji tūnu u cāarāamba-i maman̄ ka ce yibien̄ daaya-na.»

⁷ Yesu waan̄-ma wuə: «Niēn̄, mi ka jo yibien̄ daaya-na! Baman̄ bilaa nelma man̄ nyegāan̄ sebe daayo-na nammu hāi, kutaamba yunni dɔlaa.»

⁸ Nel daama-i hiere, muə Nsāa mi daa-ma nuə, aa tiraa nu-ma baa mi tūnni-i. Miñ daa-ma du-maan̄o-na, dərɔpəuərbilonɔ man̄ pigāan̄-mi baama, mi dūuna u yaan̄ga-na da mi jaal-o.

⁹ U gbē-mi wuə: «Baa ce duma! Muə baa nuəŋo-i hiere Diilon̄-cāarāan̄ miε. Ii dii kuuduəŋgu yaa baa ŋ natobimba-i *Diilopəpəuərbiemba-i, baa baman̄ bilaa sebe daayo nelma-i nammu hāi hiere; unaa saa maar unan̄o. Diilon̄o'i gbīε baa jaalun̄ daaku temma-i!»

¹⁰ Aa naa cira: «Nel daama cemman̄-huəŋgu hii tī, a ce dumaan̄o-na baa fuo maman̄ nyegāan̄ sebe daayo-na.

¹¹ Baman̄ cien̄ kuubabalaan̄gu-i, ba cor baa ba kuubabalaan̄gu cemman̄-i. Baman̄ guəlaaya ba fεε, ba cor ba ta ba guəla ba fεε ba kā. Baman̄ cien̄ ānfafamma-i, ba faya ba fεε baa ma cemman̄-i. Baman̄ biyaa Diilon̄-maama-i, ba cor ba ta ba ce Diilon̄o huəŋga-i.»

¹² Yesu waan̄-ma wuə: «Niēn̄, mi ka jo yibien̄ daaya-na! Aa da miε mi jo, mi ka bel bīŋkūŋgu mi nan̄-na ji pā nelieŋo nelieŋo baa u maacemma sullu-i.†

¹³ Muəmei yaan̄ga-i muəmei huəŋgu-i, muəmei dīelūə muəmei tuogbuole-i, muəmei mundommu-i muəmei mumbālm̄u-i.‡»

† 22:12 Niēn̄ Gbelieman̄-nalāan̄gu-na (Psaume) 28.4 baa Seremi sebe-i-na (Jérémie) 17.10. ‡ 22:13 Niēn̄ 1.8.

14 Bamaŋ saaraŋ ba joŋgorbaa-ba-i ba yunni dɔlaa. Ba ka da wuo cicɛlmaŋ-tibiinŋu biena-i aa da mun-suurmu Yerusalemufelɛŋo-na.

15 Nga pɔpɔraamba-i, baa isuɔtaamba-i, baa kakarkuontaamba-i, baa nelkuraamba-i, baa cufɛbuoltaamba-i, baa coimaŋ muyaanu bamaŋ yunni-i hiere ba siɛ da munsuurmu.

16 «Muɔ Yesu, muɔmei puɔraa mi dɔrpɔpuɔrbilonɔ-i baa nel daama-i u duɔji waŋ-ma pigáaŋ Diilonɔ-dũŋ-baaŋ namaaŋo-i hiere. Muɔmei *Davidi hãayɛlŋ muɔŋo-i. Muɔmei cuomɔɛle-i§.»

17 *Diilonɔ-Yalle-i baa Tũmbilonɔ dɔrŋo-i* ba cira: «Jo!»

Umaŋ duɔ bi nu-ma, u gbɛ u cira: «Jo!»

Hũŋkuɔsɪŋ da ni bel umaŋ, kutienɔ jo. Umaŋ duɔ tuɔ taara cicɛlmaŋ-hũmma-i, u jo u ka da-ma gbãŋgbãŋ.

Andaperienŋu

18 Muɔ Nsãa, mi ka gboya-nei baa nel daama-i: Nelma maŋ waŋ sebe daayo-na, nuɔni maŋ da ŋ nu-ma aa dii kumaŋgu mei naara, ámbalma maŋ maama-i waŋ sebe huɔŋga-na, Diilonɔ ka naarami ŋ mulɛma-na.

19 Umaŋ duɔ bi hiel kumaŋgu nel daama-na, Diilonɔ ka hiel kutienɔ nuŋgu-i bimbifafanni maŋ maama-i waŋ sebe daayo-na: U siɛ da wuo cicɛlmaŋ-tibiinŋu biena-i, u siɛ bi da suur Diilonɔ nelle-na.

§ 22:16 Niɛŋ 2.28; 5.5.

* 22:17 *Tũmbilonɔ dɔrŋo yaa Diilonɔ-dũŋ-baamba-i. Niɛŋ 19.5-10.

²⁰ Ninsowaraŋo yaa waan daama-i baa-mi hiere, u gbaraa-ma wuɔ: «Mi ka jo yibien daaya-na ninsoŋo.»

Yesu, Itien nuɔ, jo! Mi taara ku yaa-i.

²¹ Itieno-i Yesu u kãyã-nei hiere.

Diilon-nelma Tobisĩfelenni
New Testament in Cerma (UV:cme:Cerma)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Cerma)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cerma

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
5ffe1c98-1ba9-54d8-8f4c-03a7c12fba11